

II. ULUSLARARASI
GEVHER NESİBE
SAĞLIK BİLİMLERİ
KONGRESİ

30 Kasım - 2 Aralık
2018
ANKARA

ÖZET KİTABI

Editörler
FERAY KABALCIOĞLU BUCAK
RAHMAT ULLAH

ISBN – 978-605-7923-51-6

KONGRE ÖZET KİTABI

II. ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK BİLİMLERİ KONGRESİ

30 Kasım-2 Aralık 2018

Ankara

Editör

Feray KABALCIOĞLU BUCAK

Rahmat ULLAH

İKSAD YAYINEVİ®

(TC. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI YAYINEVİ RUHSAT NUMARASI: 2014/31220)

TÜRKİYE

TR: +90 342 606 06 75 USA: +1 631 685 0 853

E-mail: info@iksad.com

www.iksad.org.tr www.iksadkongre.org

Bu kitabın tüm hakları İKSAD Yayınevi'ne aittir.
Yazarlar etik ve hukuki olarak eserlerinden sorumludurlar.

Iksad Publications - 2018©

Yayın Tarihi: 15.12.2018

ISBN – 978-605-7923-51-6

KONGRE KÜNYESİ

KONGRE ADI

II. ULUSLARARASI GEVHER NESİBE SAĞLIK BİLİMLERİ KONGRESİ

TARİHİ VE YERİ

30 Kasım-2 Aralık 2018, Ankara

DÜZENLEYEN KURUMLAR

İKSAD- İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Derneği

KONGRE BAŞKANI

Prof. Dr. Mustafa TALAS

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

MUSTAFA LATİF EMEK

GENEL KOORDİNATÖR

Rahmat ULLAH

YABANCI KONUŞMACILAR

ДАРЬЯ АЛЕЕКСЕВА -Moldova

ELMAN IBISHOV - Azerbaycan

FARHAD MIKAYILOV – Rusya

RAMİZ HASANOV-Azerbaycan

ТАҒАТАРОВА ЖИДЕ ӘЛІМҚЫЗЫ - Kazakistan

АЖИГАЛИЕВА ГУЛЗИРА-Kazakistan

НАЗЫМОВА ЗАУЗА- Kazakistan

Akbar VALADBIGI- Iran

Shahab GHOBADI-Iran

BAGIRZADEH MURAD MANAF OGLU

KONGRE DİLLERİ

Türkçe, İngilizce, Arapça, Rusça

2. ULUSLARARASI AVRASYA ZİRVESİ

DR. ABDULHAMİT ŞUAYB	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. A.S. KİSTAUBAYEVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ABDULHALİM AYDIN	FIRAT ÜNİVERSİTESİ
DR. ABDİKALIK KUNİMJAN	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ABDİGAPPAR MAVLYANOV	KYRGYZSTAN NATIONAL ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET KULAŞ	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR AHMED LİD	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET MAZLUM	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET ULUSOY	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. AİOMİ KITAGAVA	TOHOKU ÜNİVERSİTESİ
DR. AKİRA HIBIKI	TOHOKU ÜNİVERSİTESİ
DR. AKMARAL S. SYRGAKBAYEVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALİ EROL	EGE ÜNİVERSİTESİ
DR. ALİ RIZA GÜL	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALİA R. MASALİMOVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALLA A. TIMOFEVA	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALMA T. AKAJANOVA	ABAY KAZAK MİLLİ PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AMANBAY MOLDİBAEV	TARAZ DEVLET PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ANATOLİY LOGİNOV	UKRAYNA ŞEVÇENKO LUGAN MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ARMAĞAN KONAK	MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
DR. ARZU ÖZMERDİVANLI	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
DR. ARZU TUNCER	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
DR. ASLI GÜLER	ORDU ÜNİVERSİTESİ
DR. A.S. KİDİRŞAYEV	MAKHAMBET U. BATI KAZAKİSTAN DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. ATIF MUHAMMED EL EKRET	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. AYLAKAŞOĞLU	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AYSLU B. SARSEKENOVA	ORLEU MİLLİ KALKINMA ENSTİTÜSÜ
DR. AYŞE ATAY	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
DR. AYTEN ER	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AYŞE YANARDAĞ	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
DR. BAHİT KULBAEVA	S.BAYBEŞEV AKTOBE ÜNİVERSİTESİ
DR. BAKİT OSPANOVA	H.AHMET YESEVİ ULUSLARARASI KAZAK-TÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. BARIŞ YILDIZ	GÜMÜŞHANEÜNİVERSİTESİ
DR. BAZARHAN İMANGALİYEVA	K.ZHUBANOV AKTOBE DEVLET BÖLGE ÜNİVERSİTESİ
DR. BEKİR BULUÇ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BEKZHAN B. MEYRBAEV	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BELGİN AYDINTAN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BERRİN GÜZEL	ADNAN MENDERESÜNİVERSİTESİ
DR. B.K.ZAYADAN	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BİROL YILDIRIM	KASTAMONU ÜNİ
DR. BOTAGUL TURGUNBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. CANAN GAMZE BAL	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
DR. CANER KARAVİT	MİMAR SİNANÜNİVERSİTESİ
DR. CHOLPON TOKTOSUNOVA	RASULBEKOV KIRGIZ EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. CİHAN SEÇİLMİŞ	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ

DR. CYNTHIA CORREA	SAO PAULO ÜNİVERSİTESİ
DR. COŞKUN ERDAĞ	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. D.K.TÖLEGENOVA	MAKHAMBET U. BATI KAZAKİSTAN DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. DİNARAKHAN TURSUNALİEVA	RASULBEKOV KIRGIZ EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. DURSUN KÖSE	MEHMET AKİF ERSOYÜNİVERSİTESİ
DR. DZHAKİPBEK A. ALTAEV	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR.EBRU GÜHER	OSMANIYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
DR. EDA DİNERİ	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
DR. EDİZ GÜRİPEK	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
DR. ELBEYİ PELİT	AFYONKOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
DR. ELENA BELİK VENIAMINOVNA	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. EMİN ARSLAN	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
DR. ENGİN KANBUR	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
DR. ERDİNÇ ŞAHİNÖZ	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. ERKAN ALSU	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. EŞREF SAVAŞ BAŞCI	HİTİT ÜNİVERSİTESİ
DR. FATİH TÜRKMEN	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
DR. FATMA FEHİME AYDIN	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. FUNDA BUGAN	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. F. ZİŞAN KARA	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. GEORGE RUDIC	MONTREAL PEDAGOJİ ENSTİTÜSÜ
DR. G.I. ERNAZAROVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. GULMİRA ABDİRASULOVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. GHULAM DASTGEER	PAKİSTAN AIR UNİVERSİTY
DR. GULŞAT ŞUGAYEVA	DOSMUKHAMEDOV ATYRAU DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. GUZEL SADYKOVA	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
DR. GÜLAY KARAMAN	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
DR. GÜLCAN AVŞİN GÜNEŞ	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
DR. HACER ARSLAN KALAY	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. HACER MUTLU DANACI	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. HACI YUNUS TAŞ	YALOVA ÜNİVERSİTESİ
DR. HASAN COŞKUN	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
DR. HASAN TUTAR	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
DR. HARUN DEMİRKAYA	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. HAKAN ÇANDAN	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
DR. HAKAN EVİN	ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ
DR. HALE ALAN	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
DR. HALİL AKMEŞE	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
DR. HANİFİ MURAT MUTLU	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. HATİCE KADIOĞLU ATEŞ	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
DR. HATİCE NUR GERMİR	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
DR. HAYRİYE IŞIK	NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
DR. HEDİYE ŞİRİN AK	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
DR. H.KÂMİL BİÇİCİ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. İBRAHİM BOZACI	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. İBRAHİM KILIÇ	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
DR. İBRAHİM TÜRKERİ	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

DR. İBRAHİM TÜRKÖĞLU	FIRATÜNİVERSİTESİ
DR. İLKE BEZEN TOZKOPARAN	FIRAT ÜNİVERSİTESİ
DR. İLYAS AKHİSAR	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. İLYAS ERPAY	SIİRT ÜNİVERSİTESİ
DR. İRFAN KALAYCI	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
DR. İSA ÇELİK	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. İSAEVNA URKİMBAEVA	ABILAY HAN ULUSLARARASI İLİŞKİLER ÜNİVERSİTESİ
DR. İSMAİL GÜMÜŞ	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
DR. İSMAİL GÜNEŞ	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. JUN NAGAYASU	TOHOKU ÜNİVERSİTESİ
DR. K.A.TLEUBERGENOVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KADRİ KURAM	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
DR. KADİR ÖZTAŞ	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
DR. KALEMKAS KALİBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KARLİGASH BAYTANASOVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KELES NURMAŞULI JAYLIBAY	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KEMAL EROL	YÜZÜNCÜ YILÜNİVERSİTESİ
DR. KENJEHAN MEDEUBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KENAN İLARSLAN	AFYON KOCATEPEÜNİVERSİTESİ
DR. KENES JUSUPOV	M. TINIŞBAYEV KAZAK ARAÇ VE İLETİŞİM AKADEMİSİ
DR. KULAŞ MAMİROVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. LATKİN A. PAVLOVIC	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MALİK YILMAZ	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. MAHABBAT ÖSPANBAEVA	TARAZ DEVLET PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAHA HAMDAN ALANAZI	RİYAD KRAL ABDÜLAZİZ TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
DR. MAHBUB UL ALAM	BANGLADESH İSLAMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAİRA ESİMBOLOVA	KAZAKİSTAN NARKHOZ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAİRA MURZAHMEDOVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MERİNA B. VLADIMIROVNA	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAVLYANOV ABDİGAPPAR	KIRGIZİSTAN ELARALIK ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET AKSARAYLI	DOKUZ EYLÜLÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET ALİ TÜRKMEÑOĞLU	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET AVCI	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET BURHANETTİN COŞKUN	OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET DİKKAYA	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET EMİN USTA	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET SAİT ŞAHİNALP	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET SALİH MERCAN	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET OKUR	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET RECEP TAŞ	YÜZÜNCÜ YILÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET TUNÇER	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET YÜCENURŞEN	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. MELTEM KESKİN KÖYLÜ	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. METİN KOPAR	ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MİCHİO SUZUKI	TOHOKU ÜNİVERSİTESİ
DR. MİNE ERSEVİNÇ	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
DR. MİRAÇ EREN	ONDOKUZ MAYISÜNİVERSİTESİ

DR. MUHAMMED ASIF YOLDAŞ	AVRASYA ÜNİVERSİTESİ
DR. MUHAMMAD ISMAEEL RAMAY	BAHRİA ÜNİVERSİTY
DR. MURAT BAHADIR	ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. MURAT YILMAZ	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. MURATHAN KEHA	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA AKMAN	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA ÇAKIR	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA ÇAĞLAYANDERELİ	MERSİN ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA KARAAĞAÇLI	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA METE	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA ŞİT	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA TALAS	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
DR. MUTLU ÖZGEN	T.C. BAŞBAKANLIK VAKIFLAR GENEMÜDÜRLÜĞÜ
DR. NADEJDA HAN	E.A. BUKETOV KARAGANDA DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. NECATİ DEMİR	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. N. GAMZE ILICAK	İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
DR. NİHAN BİRİNCİOĞLU	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. NOBUAKI TAKEDA	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. N.N. KERMANOVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. NURAN AKŞİT AŞIK	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
DR. NURETTİN BELTEKİN	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
DR. NURAY PAMUK ÖZTÜRK	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
DR. NURİ KAVAK	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. OKTAY AKTÜRK	AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. OSMAN KUBİLAY GÜL	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
DR. OZAN DENİZ YALÇINKAYA	DİCLE ÜNİVERSİTESİ
DR. ÖMER ÇAKIN	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
DR. ÖMER OKAN FETTAHLIOĞLU	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
DR. RAHMİ YÜCEL	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
DR. RÖVŞEN MEMMEDOV	SUMGAYIT DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. RAMAZAN KHALİFE	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. RUSTEM KOZBAGAROV	M. TINIŞBAYEV KAZAK ARAÇ VE İLETİŞİM AKADEMİSİ
DR. SABİNA ABİD	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
DR. SADETTİN PAKSOY	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
DR. SUSİN HASENEYN EL-HUDHUDİ	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. SALİH YEŞİL	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
DR. SARASH KONYRBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. SEDAT CERECİ	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
DR. SELAHATTİN AVŞAROĞLU	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
DR. SELİN SERT SÜTÇÜ	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. SERKAN ÇALIŞKAN	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. SEVCAN YILDIZ	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞABAN ÇETİN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞAFAK KAYPAK	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞARA MAJITAYEVA	E.A. BUKETOV KARAGANDA DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. TANSU HİLMİ HANÇER	MARMARA ÜNİVERSİTESİ
DR. TSENDİN BATTULGA	MOĞOLİSTAN DEVLET ÜNİVERSİTESİ

DR. T.O. ABISEVA	KAZAKH STATE WOMEN'S TEACHER TRAINING UNIVERSITY
DR. UĞUR KURTARAN	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
DR. ULBOSIN KIYAKBAEVA	ABAY KAZAK MİLLİ PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. USAM FARUK İMAM	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. ÜMMÜGÜLSÜM CANDEĞER	T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
DR. ÜMRAN TÜRKYILMAZ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. VECİHİ SÖNMEZ	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. VERA ABRAMENKOVA	RUSYA AİLE VE EĞİTİM ÇALIŞMALARI ENSTİTÜSÜ
DR.VEYSEL BOZKURT	İSTANABUL ÜNİVERSİTESİ
DR. VEYSEL ÇAKMAK	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. VLADEMİR VISLIVİY	UKRAYNA MİLLİ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. WALİ RAHMAN	SARHAD UNIVERSITY OF SCIENCE & INFORMATION
DR. YANG ZITONG	WUHAN ÜNİVERSİTESİ
DR. YASEMİN ERTEK MORKOÇ	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
DR. YASİN ÇAKIREL	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. YASİN DÖNMEZ	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
DR.YAVUZ SELİM DÜĞER	DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
DR. YOSHİO KANAZAKI	TOHOKU UNIVERSITY
DR.YUNUS EMRE TANSÜ	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. YÜCEL GELİŞLİ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ZİA UR REHMAN	A/P NATIONAL DEFENCE UNIVERSITY

summit

II. ULUSLARARASI HAKEMLİ AVRASYA ZİRVESİ PROGRAMI

II. Uluslararası Gevher Nesibe Sağlık Bilimleri Kongresi

KONGRE YERİ: ALBA OTEL, ANKARA

30 Kasım-2 Aralık 2018

- Lütfen sunumlarınızı hem Power Point hem PDF olarak yanınızda bulundurunuz
- Oturumunuzdan en geç 15 dk. öncesinde kayıt yaptırabilirsiniz
- Katılım belgeleriniz oturum bittikten sonra Oturum Başkanı tarafından verilecektir

summit

1 ARALIK, 2018

CUMARTESİ: 15.40-17.30

SALON: 1

OTURUM BAŞKANI: DR. SENEM ŞAŞ

BİLDİRİ ADI	YAZARLAR
SAKROİLİAK EKLEM MR GÖRÜNTÜLEME SONUÇLARIMIZ	UZM. DR. SENEM ŞAŞ
KRONİK BEL AĞRILI HASTALARIN DEMOGRAFİK VE KLİNİK ÖZELLİKLERİ	UZM. DR. SENEM ŞAŞ DR. ÖĞR. ÜYESİ FATMANUR AYBALA KOÇAK
PSORİASİS VULGARİSLİ HASTALARDA SERUM 25 HİDROKSİ VİTAMİN D DÜZEYLERİNİN HASTALIK ŞİDDETİYLE İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	UZM. DR. EMİNE MÜGE ACAR
COMPARISON OF THE EFFECTS OF GENERAL ANESTHESIA WITH REMIFENTANIL AND SPINAL ANESTHESIA ON NEWBORN AND MOTHER IN ELECTIVE CESAREAN SECTION	AYDIN MERMER YASİN TİRE ABDULLAH CELEP ŞEREF OTELCİOĞLU
MORTALITY RATES OF SYRIANS REFUGEES WITH SEPSIS IN INTENSIVE CARE UNIT	YASİN TİRE ALİ KARTEKİN AYDIN MERMER ABDULLAH CELEP
ASSESSMENT OF POSTOPERATIVE COGNITIVE DYSFUNCTION: RESULTS FROM A SURVEY OF TURKISH ANESTHESIOLOGISTS	YASİN TİRE EYÜP AYDOĞAN MEHMET SARGIN BETÜL KOZANHAN
KARABÜK İLİNDE HEPATİT C SEROPREVALANSI VE GENOTİP DAĞILIMI	DR. ÖĞR. ÜYESİ NERGİS AŞGIN
SAXAGLIPTIN, A DPP4 INHIBITOR, REDUCES ER STRESS IN LIVER OF RAT WITH INSULIN RESISTANCE	ASSIST. PROF. ZEYNEP MİNE COSKUN

summit

I ARAUK. 2018

CUMARTESİ: 16.10-5.40

SALON: 2

OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. ALİYE ÖZENOĞLU

BİLDİRİ ADI	YAZARLAR
OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNUN TEDAVİSİNDE KETOJENİK DİYETİN ROLÜ	DR. ÖĞR. ÜYESİ ELVAN YILMAZ AKYÜZ DYT. SULTAN ÇULFA
HEPATİK GLİKOJEN DEPO HASTALIĞINDA TIBBİ BESLENME TEDAVİSİNİN BİYOKİMYASAL PARAMETRELERE ETKİSİ	DR.ÖĞR. ÜYESİ ELVAN YILMAZ AKYÜZ DYT. BÜŞRA AKYOL
MİKROBİOTA, BESLENME VE SAĞLIK	DOÇ. DR. ALİYE ÖZENOĞLU DOÇ. DR. KAMİL ALAKUŞ
SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA GASTROÖSEFAGİAL REFLÜNÜN BESLENME ALIŞKANLIKLARI, ÖFKE DÜZEYİ VE ANKSİYETE DURUMU İLE İLİŞKİSİ	DOÇ. DR. ALİYE ÖZENOĞLU DOÇ. DR. KAMİL ALAKUŞ
ЭТИКО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ БИМЕДИЦИНСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ НА ЧЕЛОВЕКЕ И НА ЖИВОТНЫХ: "НЮРНБЕРГСКИЙ КОДЕКС"	Дарья АЛЕЕКСЕВА
ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ - ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ПАТРИОТИЗМ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ КЕПІЛІ	Таңатарова Жиде Әлімқызы & Ажигалиева Гулзира & Назымова Зауза
PEDIATRIC VENOUS ACCESS WITH TRANSILLUMINATION IN INFANTS; A THEORETICAL APPROACH	UZM. DR. EYUP AYDOGAN
PERİFERİK SİNİR KILIFI TÜMÖRLERİ: 76 OLGUNUN KLİNİKOPATOLOJİK DEĞERLENDİRMESİ	ASUMAN KİLİTCİ ZİYA ASAN

summit

2 ARARUK. 2018

PAZAR: 9.30-11.00

SALON: 2

OTURUM BAŞKANI: DR. SERDAR KAMANLI

BİLDİRİ ADI	YAZARLAR
KANATLILARDA YAĞLI KARACİĞER HEMORAJİK SENDROMU VE LİPİT METABOLİZMASININ BİYOKİMYASAL OLARAK İNCELENMESİ	VETERİNER HEKİM AYTEN AŞKIN KILINÇ
KANATLILARDA SICAKLIK STRESİNE BAĞLI OLARAK ŞEKİLLEN FİZYOLOJİK VE BİYOKİMYASAL DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ	VETERİNER HEKİM AYTEN AŞKIN KILINÇ DR. ÖĞR. ÜYESİ BÜLENT BAYRAKTAR DR. ÖĞR. ÜYESİ EMRE TEKCE
TÜMÖR NEKROZ FAKTÖRÜ (TNF-a) FİZYOLOJİK, BİYOKİMYASAL ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ	VETERİNER HEKİM AYTEN AŞKIN KILINÇ DR. ÖĞR. ÜYESİ BÜLENT BAYRAKTAR VETERİNER HEKİM BAHADIR KILINÇ
SİĞİR TÜBERKÜLOZUNDA TEŞHİS METODLARI VE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ	DR. VETERİNER HEKİM UFUK ÜLKER
KANATLILARDA OSTEOMYELITİS ENFEKSİYONU VE FİZYOLOJİK, BİYOKİMYASAL, PATOLOJİK ETKİLERİNİN İNCELENMESİ	DR. VETERİNER HEKİM UFUK ÜLKER VETERİNER HEKİM BAHADIR KILINÇ DR. ÖĞRETİM ÜYESİ BÜLENT BAYRAKTAR DR. ÖĞRETİM ÜYESİ EMRE TEKCE VETERİNER HEKİM AYTEN AŞKIN KILINÇ
YUMURTA TAVUKLARINDA UYGULANAN IŞIK VE AYDINLATMA PROGRAMLARININ FİZYOLOJİK, BİYOKİMYASAL VE VERİM PARAMETRELERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ	DR. SERDAR KAMANLI
KANATLI HAYVAN BESLEMESİNDE KALSİYUM FOSFOR DENGESİNİN FİZYOLOJİK ROLÜ VE PATOLOJİK ETKİLERİNİN İNCELENMESİ	YÜK. MÜH. MURAT DOĞU DR. ÖĞR. ÜYESİ BÜLENT BAYRAKTAR VETERİNER HEKİM BAHADIR KILINÇ VETERİNER HEKİM AYTEN AŞKIN KILINÇ

2 ARARUK. 2018

PAZAR: 11.15-12.45

SALON: 2

OTURUM BAŞKANI: DR. ÜMİT ARSLAN

BİLDİRİ ADI	YAZARLAR
PSÖDOEFEDRİNİN FETAL KORTİ ORGAN GELİŞİMİNE OLASI ETKİSİ	PINAR BİLGİCİ ÖĞR. GÖR. ESRA BALCIOĞLU ÖĞR. GÖR. HÜSEYİN YİĞİT DOÇ. DR. ARZU YAY ARAŞ. GÖR. GÖZDE ÖZGE ÖNDER PROF. DR. ERDOĞAN UNUR
EARLY AND MIDTERM RESULTS OF 78 AORTIC ANEURYSM CASES AFTER SURGICAL TREATMENT	PROF. DR. BİLGEHAN ERKUT ASSIST. PROF. DR. FERHAT BORULU
WHICH ANESTHESIA FOR CAROTID ENDARTERECTOMY: LOCAL OR GENERAL?	PROF. DR. BİLGEHAN ERKUT EYUPSERHAT CALİK
LİSE VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRE YARDIMCILIĞI KONUSUNDAKİ DÜŞÜNCELERİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞE GÜMÜŞLER BAŞARAN
ALT EKSTREMİTE AKUT DERİN VEN TROMBOZU TEDAVİSİNDE İNVAZİV VE NON-İNVAZİV YÖNTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI	DR. ÖĞR. ÜYESİ ÜMİT ARSLAN
FEDERALISM AND PERSPECTIVES OF DEMOCRACY	Akbar VALADBİGİ & Shahab GHOBADI
A VIEW FROM THE POSITION OF STRATEGIC SOCIOLOGY ON THE MISSION OF HIGHER EDUCATION IN THE KNOWLEDGE SOCIETY	BAGIRZADEH MURAD MANAF OGLU
YUMURTACI TAVUKLARDA YÜKSEK SICAKLIK STRESİNE KARŞI KROM İLAVESİNİN PERFORMANS ÜZERİNE ETKİSİ	YÜK. MÜH. MURAT DOĞU PROF. DR. LADİNE ÇELİK BAYKAL
BİYOTERAPÖTİK BİR AJAN OLAN PROBİYOTİKLERİN KANATLI BESLENMESİNDE KULLANIMI VE BÜYÜME UYARICI ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİ	YÜK. MÜH. MURAT DOĞU

2 ARARUK. 2018

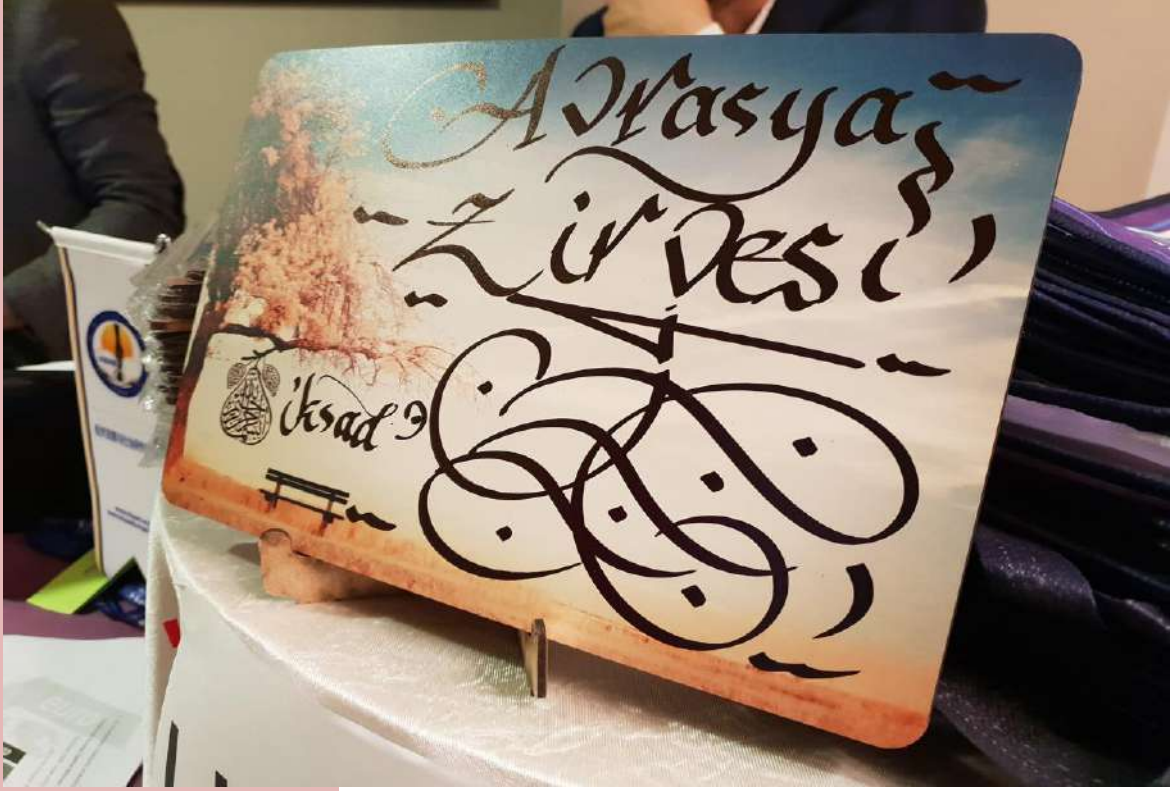
PAZAR: 14.00-15.30

SALON: 2

OTURUM BAŞKANI: DR. ÖMER FARUK ELMAS

BİLDİRİ ADI	YAZARLAR
SAĞLIKTA ŞİDDET	ÖĞR. GÖR. DENİZ ZEYNEP SÖNMEZ
SAĞLIK OKURYAZARLIĞI NEDEN ÖNEMLİ?	ÖĞR. GÖR. DENİZ ZEYNEP SÖNMEZ
ANTERİÖR BÖLGEDE DİREKT KOMPOZİT LAMİNATE VENEERLERLE ESTETİK YAKLAŞIMLAR	ARŞ. GÖR. DT. AYŞENUR GÜNGÖR BORSÖKEN DR. ÖĞR. ÜYESİ DERYA SÜRMEĞİÖĞLU
DERİN DENTİN ÇÜRÜKLÜ DİŞLERDE GÜNCEL TEDAVİ YAKLAŞIMLARI	ARŞ. GÖR. DT. AYŞENUR GÜNGÖR BORSÖKEN DR. ÖĞR. ÜYESİ DERYA SÜRMEĞİÖĞLU
KLİNİK VE DERMOSKOPİK OLARAK MELANOMAYI TAKLİT EDEN BİR TABLO: SUBKORNEAL HEMATOMA	DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖMER FARUK ELMAS
ÜRTİKERYA PİGMENTOZA VE DERMOSKOPİ: 3 PEDİATRİK OLGU SUNUMU	DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖMER FARUK ELMAS UZM. DR. MAHMUT SAMİ METİN
AZERBAJCANIN BÖLGE ÜLKELERİYLE EKONOMİK İLİŞKİLERİ	ELMAN IBISHOV & FARHAD MIKAYİLOV & RAMİZ HASANOV

FOTOĞRAF GALERİSİ

KONGRE KÜNYESİ	i
BİLİM KURULU	ii
PROGRAM	iii
FOTOĞRAFLAR	iv
İÇİNDEKİLER	v

ÖZETLER

SENEM ŞAŞ <i>SAKROİLİAK EKLEM MR GÖRÜNTÜLEME SONUÇLARIMIZ</i>	1
SENEM ŞAŞ & FATMANUR AYBALA KOÇAK <i>KRONİK BEL AĞRILI HASTALARIN DEMOGRAFİK VE KLİNİK ÖZELLİKLERİ</i>	2
EMİNE MÜGE ACAR <i>PSORİASİS VULGARİSLİ HASTALARDA SERUM 25 HİDROKSİ VİTAMİN D DÜZEYLERİNİN HASTALIK ŞİDDETIYİLE İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	3
AYDIN MERMER & YASİN TİRE & ABDULLAH CELEP & ŞEREF OTELCİOĞLU <i>COMPARISON OF THE EFFECTS OF GENERAL ANESTHESIA WITH REMIFENTANIL AND SPINAL ANESTHESIA ON NEWBORN AND MOTHER IN ELECTIVE CESAREAN SECTION</i>	4
YASİN TİRE & ALİ KARTEKİN & AYDIN MERMER & ABDULLAH CELEP <i>MORTALITY RATES OF SYRIANS REFUGEES WITH SEPSIS IN INTENSIVE CARE UNIT</i>	5
TİRE YASİN & AYDOĞAN EYÜP & SARGIN MEHMET & KOZANHAN BETÜL <i>ASSESSMENT OF POSTOPERATIVE COGNITIVE DYSFUNCTION: RESULTS FROM A SURVEY OF TURKISH ANESTHESIOLOGISTS</i>	6
NERGİS AŞGIN <i>KARABÜK İLİNDE HEPATİT C SEROPREVALANSI VE GENOTİP DAĞILIMI</i>	7
ZEYNEP MINE COSKUN <i>SAXAGLIPTIN, A DPP4 INHIBITOR, REDUCES ER STRESS IN LIVER OF RAT WITH INSULIN RESISTANCE</i>	8
ELVAN YILMAZ AKYÜZ & SULTAN ÇULFA <i>OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNUN TEDAVİSİNDE KETOJENİK DİYETİN ROLÜ</i>	9
ELVAN YILMAZ AKYÜZ & BÜŞRA AKYOL <i>HEPATİK GLİKOJEN DEPO HASTALIĞINDA TIBBİ BESLENME TEDAVİSİNİN BİYOKİMYASAL PARAMETRELERE ETKİSİ</i>	10
ALİYE ÖZENOĞLU & KAMİL ALAKUŞ <i>MİKROBİOTA, BESLENME VE SAĞLIK</i>	11
ALİYE ÖZENOĞLU & KAMİL ALAKUŞ <i>SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA GASTROÖSEFAGİAL REFLÜNÜN BESLENME ALIŞKANLIKLARI, ÖFKE DÜZEYİ VE ANKSİYETE DURUMU İLE İLİŞKİSİ</i>	12-13
EYUP AYDOĞAN	14

<i>PEDIATRIC VENOUS ACCESS WITH TRANSILLUMINATION IN INFANTS; A THEORETICAL APPROACH</i>	
ASUMAN KİLİTCİ & ZİYA ASAN <i>PERİFERİK SİNİR KILIFI TÜMÖRLERİ: 76 OLGUNUN KLİNİKOPATOLOJİK DEĞERLENDİRMESİ</i>	15
AYTEN AŞKIN KILINÇ <i>KANATLILARDA YAĞLI KARACİĞER HEMORAJİK SENDROMU VE LİPİT METABOLİZMASININ BİYOKİMYASAL OLARAK İNCELENMESİ</i>	16
AŞKIN KILINÇ & BÜLENT BAYRAKTAR & EMRE TEKCE <i>KANATLILARDA SICAKLIK STRESİNE BAĞLI OLARAK ŞEKİLLEN FİZYOLOJİK VE BİYOKİMYASAL DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ</i>	17
AYTEN AŞKIN KILINÇ & BÜLENT BAYRAKTAR & BAHADIR KILINÇ <i>TÜMÖR NEKROZ FAKTÖRÜ (TNF-α) FİZYOLOJİK, BİYOKİMYASAL ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ</i>	18
UFUK ÜLKER <i>SİĞİR TÜBERKÜLOZUNDA TEŞHİS METODLARI VE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ</i>	19
UFUK ÜLKER & BAHADIR KILINÇ & BÜLENT BAYRAKTAR & EMRE TEKCE & AYTEN AŞKIN KILINÇ <i>KANATLILARDA OSTEOMYELITİS ENFEKSİYONU VE FİZYOLOJİK, BİYOKİMYASAL, PATOLOJİK ETKİLERİNİN İNCELENMESİ</i>	20
SERDAR KAMANLI <i>YUMURTA TAVUKLARINDA UYGULANAN IŞIK VE AYDINLATMA PROGRAMLARININ FİZYOLOJİK, BİYOKİMYASAL VE VERİM PARAMETRELERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ</i>	21
MURAT DOĞU & BÜLENT BAYRAKTAR & BAHADIR KILINÇ & AYTEN AŞKIN KILINÇ <i>KANATLI HAYVAN BESLEMESİNDE KALSİYUM FOSFOR DENGESİNİN FİZYOLOJİK ROLÜ VE PATOLOJİK ETKİLERİNİN İNCELENMESİ</i>	22
PINAR BİLGİCİ & ESRA BALCIOĞLU & HÜSEYİN YİĞİT & ARZU YAY & GÖZDE ÖZGE ÖNDER & ERDOĞAN UNUR <i>PSÖDOEFEDRİNİN FETAL KORTİ ORGAN GELİŞİMİNE OLASI ETKİSİ</i>	23
BİLGEHAN ERKUT & FERHAT BORULU <i>EARLY AND MIDTERM RESULTS OF 78 AORTIC ANEURYSM CASES AFTER SURGICAL TREATMENT</i>	24
BİLGEHAN ERKUT & EYUPSERHAT CALİK <i>WHICH ANESTHESIA FOR CAROTID ENDARTERECTOMY: LOCAL OR GENERAL?</i>	25
AYŞE GÜMÜŞLER BAŞARAN <i>LİSE VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRE YARDIMCILIĞI KONUSUNDAKİ DÜŞÜNCELERİ</i>	26-27
ÜMİT ARSLAN <i>ALT EKSTREMİTE AKUT DERİN VEN TROMBOZU TEDAVİSİNDE İNVAZİV VE NON-İNVAZİV YÖNTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI</i>	28
MURAT DOĞU & LADİNE ÇELİK BAYKAL <i>YUMURTACI TAVUKLARDA YÜKSEK SICAKLIK STRESİNE KARŞI KROM İLAVESİNİN PERFORMANS ÜZERİNE ETKİSİ</i>	29

MURAT DOĞU <i>BİYOTERAPÖTİK BİR AJAN OLAN PROBİYOTİKLERİNKANATLI BESLENMESİNDE KULLANIMI VE BÜYÜME UYARICI ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİ</i>	30
DENİZ ZEYNEP SÖNMEZ <i>SAĞLIKTA ŞİDDET</i>	31
DENİZ ZEYNEP SÖNMEZ <i>SAĞLIK OKURYAZARLIĞI NEDEN ÖNEMLİ?</i>	32
AYŞENUR GÜNGÖR BORSÖKEN & DERYA SÜRMEİOĞLU <i>ANTERİOR BÖLGEDE DİREKT KOMPOZİT LAMİNATE VENEERLERLE ESTETİK YAKLAŞIMLAR</i>	33
ÖMER FARUK ELMAS <i>KLİNİK VE DERMOSKOPIK OLARAK MELANOMAYI TAKLİT EDEN BİR TABLO: SUBKORNEAL HEMATOMA</i>	34
ÖMER FARUK ELMAS & MAHMUT SAMİ METİN <i>ÜRTİKERYA PİGMENTOZA VE DERMOSKOPI: 3 PEDIATRİK OLGU SUNUMU</i>	35
AYŞENUR GÜNGÖR BORSÖKEN & DERYA SÜRMEİOĞLU <i>DERİN DENTİN ÇÜRÜKLÜ DİŞLERDE GÜNCEL TEDAVİ YAKLAŞIMLARI</i>	36
Дарья АЛЕЕКСЕВА <i>ЭТИКО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ БИОМЕДИЦИНСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ НА ЧЕЛОВЕКЕ И НА ЖИВОТНЫХ: "НЮРНБЕРГСКИЙ КОДЕКС"</i>	37
Таңатарова Жиде Әлімқызы & Ажигалиева Гүлзира & Назымова Зауза <i>ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ - ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ПАТРИОТИЗМ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ КЕПЛІ</i>	38
Akbar VALADBIGI & Shahab GHOBADI <i>FEDERALISM AND PERSPECTIVES OF DEMOCRACY</i>	40
BAGIRZADEH MURAD MANAF OGLU <i>A VIEW FROM THE POSITION OF STRATEGIC SOCIOLOGY ON THE MISSION OF HIGHER EDUCATION IN THE KNOWLEDGE SOCIETY</i>	41
ELMAN IBISHOV & FARHAD MIKAYILOV & RAMİZ HASANOV <i>AZERBAIJANIN BÖLGE ÜLKELERİYLE EKONOMİK İLİŞKİLERİ</i>	45

SAKROİLİAK EKLEM MR GÖRÜNTÜLEME SONUÇLARIMIZ

UZM. DR. SENEM ŞAŞ

Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon
Kliniği, Kırşehir, Türkiye
E-mail: senemsas@gmail.com

Giriş: Seronegatif Spondiloartropatiler (SPA), etyolojisi tam olarak bilinmeyen özellikle omurga ve sakroiliak eklemleri tutan inflamatuvar romatizmal bir hastalıktır.

Sakroileit; omurganın alt bölümünün pelvise bağlandığı bölgede bulunan sakroiliak eklemde iltihaplanmasıdır. Sakroileit genellikle SPA'da görülmekle birlikte brusella ve tüberküloz gibi mikroorganizmalarla da rastlanmaktadır. Ayrıca, inflamatuvar barsak hastalıkları olan chron, ülseratif kolit gibi hastalıklara da eşlik edebilmektedir. Bu çalışmada, kronik dizabiliteye neden olan sakroileitin görülme sıklığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Çalışmaya Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Polikliniğine başvuran sakroiliak eklem ağrısı olan 197 hasta dahil edildi. Bu çalışma retrospektif olarak tasarlandı. 1.1.2017 ile 31.12.2017 tarihleri arasında kontrastlı sakroiliak eklem MR çektiren hastaların bulguları, yaş, cinsiyet, sakroileit varlığı not edildi. Tüm hastalar çalışmaya alındı.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen hastaların yaş ortalaması $36,01 \pm 12,64$ idi. 121 kadın (%61.4), 76 erkek (%38.6) hasta mevcuttu. MR bulgularına göre effüzyon 48 (%10.4), dejenerasyon 55 (%11.9), kist 54 (%11.7), normal 126 (%64), enfeksiyon 7 (%1.5), sakral yetmezlik kırığı 2 (%0.2), malignite 3 (%0.6), kas yaralanması 1 (%0.2) belirlendi. Ek olarak, unilateral sakroileit 20 (%10.1), bilateral sakroileit 23 (%11.6), SPA 44 (%9.5), kemik iliği ödemi 49 (%10.6), enjeksiyon yeri değişiklikleri 19 (%4.1), divertikül 4 (%0.9), kitle 6 (%1.3), inflamatuvar barsak hastalıkları 6 (%1.3), ankiloz 3 (%0.6), myom 5 (%1.1), osteoitis kondensas ilei 2 (%0.4), benign prostat hiperplazisi 3 (%0.6), transplante böbrek 1 (%0.2), transient osteoporoz 1 (%0.2), spondilodiskit 2 (%0.4), psoriasis 2 (%0.4) tespit edildi. Enfeksiyon tespit edilen hastaların altısında bruselloz, birinde tüberküloz saptandı. Spondilodiskit belirlenen iki olguda da bilateral sakroileit bulundu.

Sonuç: Bu çalışmada SPA'dan şüphelenen hastaların %21.8'inde sakroileit tespit edilmiştir. Ayrıca hastaların %11.9'unda dejenerasyon, %64'ünde ise normal sakroiliak MR saptanmıştır. Klinisyenlerin, dikkatli bir anamnez ve fizik muayene yapmaları ile gereksiz MR istemleri azaltılabilir.

Anahtar kelimeler: sakroiliak eklem, MR, kemik iliği ödemi

KRONİK BEL AĞRILI HASTALARIN DEMOGRAFİK VE KLİNİK ÖZELLİKLERİ

UZM. DR. SENEM ŞAŞ

TC Sağlık Bakanlığı Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği, senemsas@gmail.com

DR. ÖĞR. ÜYESİ FATMANUR AYBALA KOÇAK

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, faybalarem@gmail.com

Amaç: Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon (FTR) polikliniklerine başvuran kronik bel ağrılı hastaların demografik ve klinik özelliklerini belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: FTR polikliniğine ardışır başvuran 250 kronik nonspesifik bel ağrılı hastanın cinsiyet, yaş, beden kitle indeksi, eğitim durumu, hastalık süresi gibi demografik özellikleri kaydedildi. Sabah tutukluğu ve maksimum ağrısız yürüme süresi dakika (dk) olarak, maksimum ağrısız yürüme mesafesi kilometre (km) olarak soruldu. Hastaların ağrı değerlendirme Vizüel Analog Skala (VAS) (0=hiç ağrı yok, 10=en şiddetli ağrı) ile, fonksiyonel değerlendirme Oswestry Dizabilite İndeksi (ODİ) (0-50) (0=normal, 50=en yüksek fonksiyonel yetersizlik) ile, yaşam kalitesi değerlendirme ise Kısa Form-36 (SF-36) (0-100) (0=en kötü yaşam kalitesi düzeyi, 100=en iyi yaşam kalitesi düzeyi) ile yapıldı.

Bulgular: Çalışmaya katılan hastaların yaş ortalaması $52,35 \pm 11,11$ (min:19, mak:80) idi. Çalışmaya katılan hastaların %66,4'ü kadın, %33,6'sı erkekti. Hastaların eğitim düzeyi %8,8 okur-yazar değil, %55,2 ilkokul mezunu, %13,6 ortaokul mezunu, %17,6 lise mezunu, %4,8 üniversite mezunu olarak bulundu. Hastaların %88'i evli, %12'si bekarı. Hastaların ortalama beden kitle indeksleri $42,35 \pm 11,11$ idi. Hastaların sabah tutukluğu $6,09 \pm 8,91$ dk, maksimum ağrısız yürüme süresi $41,82 \pm 45,78$ dk, maksimum ağrısız yürüme mesafesi $1,48 \pm 1,75$ km idi. Hastaların VAS skoru ortalaması $6,56 \pm 1,74$, ODİ skoru ortalaması $44,2 \pm 13,82$ idi. SF-36'nın "fiziksel rol güçlüğü" alt bölüm ortalaması $34,00 \pm 42,29$; "ağrı" alt bölüm ortalaması $44,20 \pm 19,80$; "sosyal fonksiyon" alt bölüm ortalaması $60,60 \pm 22,95$; "ruhsal sağlık" alt bölüm ortalaması $58,56 \pm 19,69$; "emosyonel rol güçlüğü" alt bölüm ortalaması $53,85 \pm 45,55$; "vitalite" alt bölüm ortalaması $48,94 \pm 19,86$ ve "genel sağlık" alt bölüm ortalaması $47,04 \pm 18,72$ bulundu.

Sonuç: Kronik bel ağrısı bireylerde yürüme süresi ve mesafesini düşürmekte, fonksiyonel yetersizliğe sebep olmaktadır. Ayrıca SF-36 ile değerlendirilen tüm yaşam kalitesi parametrelerinde azalmaya sebep olmakla beraber en ciddi düşüş fiziksel rol güçlüğü ve ağrı parametrelerinde olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kronik bel ağrısı, fonksiyonel durum, yaşam kalitesi

PSORİASIS VULGARISLI HASTALARDA SERUM 25 HİDROKSİ VİTAMİN D
DÜZEYLERİNİN HASTALIK ŞİDDETİYLE İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİEVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SERUM 25 HİDROXY VİTAMİN D
LEVELS AND DISEASE SEVERITY IN PSORIASIS PATIENTS

UZM. DR. EMİNE MÜGE ACAR

Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Dermatoloji Kliniği, Kırşehir, Türkiye
E mail. drmugeacar@gmail.com

Giriş: Psoriasis vulgaris eritemli skuamlı plaklarla karakterize kronik inflamatuvar bir deri hastalığıdır. Hastalık etyolojisi net olarak bilinmemekle birlikte genetik faktörler, enfeksiyöz ajanlar, travma, bazı ilaçlar ve immünolojik faktörlerin üzerinde durulmaktadır. D vitamini kalsiyum ve kemik metabolizması üzerindeki etkilerinin yanı sıra deride otoimmünitede rol oynadığı, keratinositlerin çoğalmasını inhibe ettiği ve keratinosit farklılaşmasını uyardığı gösterilmiştir. Biz de çalışmamızda psoriasisli hastalarda 25 OH D vitamini düzeylerini ve hastalık şiddetiyle ilişkisini değerlendirmeyi amaçladık.

Gereç ve Yöntemler: Çalışmaya 2016 ile 2018 tarihleri arasında Ahi Evran Üniversitesi Dermatoloji polikliniğine başvuran ve psoriasis vulgaris tanısı almış olan 38 hasta ve herhangi bir deri hastalığı olmayan yaş ve cinsiyet açısından eşleştirilmiş 38 sağlıklı kontrol dahil edildi. Çalışmada retrospektif olarak 25 OH D vitamini düzeyleri sağlıklı kontrollerle karşılaştırıldı ve PASI değerleri ile 25 OH D vitamini düzeyleri arasındaki ilişki değerlendirildi.

Bulgular: Hasta grubunun yaş ortalaması 40.8 ± 14.58 ve kontrol grubunun yaş ortalaması 42.0 ± 13.9 olarak bulundu ve iki grup arasında yaş ve cinsiyet açısından anlamlı fark yoktu ($p=0.728$) Hasta grubunun ortalama 25 OH D vitamini düzeyi 20.1 ± 10.09 iken kontrol grubunda 21.3 ± 6.58 olarak saptandı ve gruplar arasında istatistiksel olarak fark bulunmadı ($p=0,55$)
25 OH D vitamini düzeyi ve PASI arasında korelasyon saptanmadı ($r=0.112$, $p=0.504$)

Sonuç: Psoriasisli hastalar ve sağlıklı gönüllüler arasında 25 OH D vitamini düzeyleri açısından fark bulunmamıştır ve 25 OH D vitamini düzeyleri hastalık şiddetiyle ilişkili gözükmemektedir.

Anahtar Kelimeler : Psoriasis vulgaris, hastalık şiddeti , D vitamini

COMPARISON OF THE EFFECTS OF GENERAL ANESTHESIA WITH REMIFENTANIL
AND SPINAL ANESTHESIA ON NEWBORN AND MOTHER IN ELECTIVE CESAREAN
SECTION

AYDIN MERMER

Konya Training and Research Hospital

YASİN TİRE

Konya Training and Research Hospital

ABDULLAH CELEP

Konya Training and Research Hospital

ŞEREF OTELCİOĞLU

N.E. University Meram Medical Faculty

ABSTRACT**Introduction**

Today, both general and regional anesthesia (spinal, epidural and combined spinal-epidural) techniques are applied to the patients who will be applied cesarean section. Both anesthesia techniques used in the cesarean section have their own advantages and disadvantages. In our study, we aimed to compare the maternal and neonatal effects of spinal anesthesia with general anesthesia using remifentanyl and low dose thiopental.

Methods

Sixty pregnant women with ASA I-II physical status were included in the study. Patients were randomly divided into two groups as general anesthesia and spinal anesthesia. A computer-generated randomization program using a random block size was used. All the patients were taken to the operation room and routine monitoring was performed in both groups. Age, height, weight and gestational week of each patient were recorded in the operation room. Systolic arterial pressure (SAP), diastolic arterial pressure (DAP), mean arterial pressure (MAP), peripheral oxygen saturation (SPO₂), heart rate (HR) were measured and the values were recorded as baseline values. 10IU oxytocin was slowly given IV in both groups. 10-20 units of oxytocin were added into 1000 ml of isotonic. The 1st and 5th min. Activity-Pulse-Grimace-Appearance-Respiration (APGAR) values of the newborns were evaluated by the same pediatrician. Umbilical artery blood gas, 2nd hour and 24th-hour neurologic and adaptive *capacity scoring system* (NACS) values of all newborns were recorded. In both groups the anesthesia since infant hatching, uterine incision- infant hatching, and duration of anesthesia, neonatal resuscitation when the requirement (mask ventilation or intubation) were recorded. Postoperatively the first time in the newborn can receive their mother's breast as effectively as the absorption time was recorded.

Results

SAB values were higher in the general anesthesia group and there was a statistically significant difference between the groups ($p = 0.00 *$). In the same way, after the patients undergoing spinal / intubation, 5th, 10th, and 15th min. Mean arterial pressure (MAP) and diastolic arterial pressure (DAB) values were higher in the general anesthesia group and there was a statistically significant difference between the groups ($p = 0.00 *$).

Discussion

In this study, it was concluded that the use of remifentanyl at the doses specified in the induction in general anesthesia did not affect the APGAR values, NACS values, respiratory depression status, umbilical artery blood gas values.

Conclusion

We think that general anesthesia performed with remifentanyl and thiopental used in the elective cesarean section may be applied as an alternative to spinal anesthesia in terms of mother and newborn health.

Keywords: Remifentanil, spinal anesthesia, mother, newborn.

MORTALITY RATES OF SYRIANS REFUGEES WITH SEPSIS IN INTENSIVE CARE UNIT

YASİN TİRE

Konya Training and Research Hospital, dryasintire@hotmail.com

ALİ KARTEKİN

Konya Training and Research Hospital

AYDIN MERMER

Konya Training and Research Hospital

ABDULLAH CELEP

Konya Training and Research Hospital

Abstract

Introduction

Sepsis is a common and fatal medical condition. Sepsis and mortality have been the subject of many studies. Current data suggest that refugees bear a significant burden of rising drug resistant organisms. Turkey is currently hosting the largest number of Syrian refugees in the World. In this study, we aimed to determine the incidence, severity and independent effect of Syrians refugees in sepsis patients who were followed up for 7 year in our intensive care unit by Retrospective study using hospital discharge data. with this retrospective study.

Methods

After obtaining the necessary permissions from the ethics committee of the hospital, a retrospective study was planned to be conducted between April 2011(the date of arrival of the first Syrian refugees) and April 2018 by using the automation system. The cases were characterized by age, demographic characteristics, accompanying medical conditions and discharge status.

Results

Syrians refugees patients accounted for 1,8 % of all intensive care patients and 29 % of sepsis cases. The Intensive care follow-up of all sepsis patients resulted in mortality. The mortality rate was 80.6 % in non Syrians patients.

Conclusions

Sepsis is the most important problem for intensive care in the world. We think that resistant microorganisms with refugees may be important in resistant sepsis. We hope that this finding will guide our colleagues in the treatment of sepsis.

Keywords: Syrians refugees, sepsis, mortality rate, intensive care unit.

**ASSESSMENT OF POSTOPERATIVE COGNITIVE DYSFUNCTION: RESULTS FROM A
SURVEY OF TURKISH ANESTHESIOLOGISTS****TİRE YASİN**

Konya Training and Research Hospital

AYDOĞAN EYÜP

Konya Training and Research Hospital

SARGIN MEHMET

Selcuk University Medical Faculty

KOZANHAN BETÜL

Konya Training and Research Hospital

Introduction:

Postoperative cognitive dysfunction is one of the most common complications in elderly surgical patients. We conducted a questionnaire to evaluate Turkish anesthesiologists' perspectives on postoperative cognitive disorders.

Methods:

We used a prospective online survey with questions using a Likert scale from 1 to 5 (completely disagree to agree completely), or yes/no/don't know answer types. Potential participants have been contacted through an e-mail that included a brief introductory note, instructions, a link to the survey and the authors' contact information.

Results:

We analyzed 129 surveys (9.9% of total potential respondents). The majority believed that the risk of cognitive side effects should be considered when choosing the type of anesthesia (87.6%) and that preoperative cognitive function should be routinely assessed (74.4%). When caring for an agitated and confused patient postoperatively, 56.6%. Protocols to screen and manage postoperative cognitive disorders were rarely used. Nearly all respondents believe that postoperative delirium and postoperative cognitive dysfunction are neglected areas in anesthesiology.

Conclusions:

Overall, participants perceive postoperative cognitive disorders as important adverse outcomes following surgery and anesthesia are aware of the main risk factors for their development but may lack information on the prevention and management of postoperative.

Keywords: Postoperative cognitive dysfunction, delirium, perioperative management.

KARABÜK İLİNDE HEPATİT C SEROPREVALANSI VE GENOTİP DAĞILIMI

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ NERGİS AŞGIN

e-mail.drmasgin@gmail.com

Karabük Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Hepatit C virüsü (HCV), Flaviviridae ailesinden zarflı RNA virüsüdür. Kronik karaciğer hastalığı, siroz ve hepatosellüler kansere neden olur. Dünyada yaklaşık 180 milyon kişinin HCV ile enfekte olduğu tahmin edilmektedir. Ülkemizde ise yaklaşık 600 bin kişi HCV taşımaktadır. Kronik hepatit C tanısı, hem anti-HCV antikorlarının, hem de HCV RNA'nın saptanmasına dayanır. Antiviral tedavinin seçiminde ise HCV genotipi önemlidir. Hepatit C virüsü, en az 6 majör genotipe (1-6) ayrılır. Bu çalışmanın amacı, yöremizde Hepatit C seroprevalansını belirlemek ve HCV genotip dağılımını tespit ederek, tedavi protokolünün seçimine katkıda bulunmaktır.

Ocak 2017-Aralık 2017 tarihleri arasında Karabük Üniversitesi Eğitim Ve Araştırma Hastanesine çeşitli nedenlerle başvuran toplam 37860 hastanın Anti- HCV(ELISA) sonucu retrospektif olarak incelenmiştir. Anti-HCV antikor varlığı Mikrobiyoloji laboratuvarında CMIA (Chemiluminescent Microparticle Immuno Assay) yöntemiyle Architect-İ 2000 (Becton Dickinson ,USA) cihazı kullanılarak tespit edilmiştir. Serum HCV RNA ve HCV genotiplendirme ise Real time PCR yöntemiyle Montania 4896 (Anatolia geneworks, Türkiye) cihazı kullanılarak belirlenmiştir.

Toplam 37860 olgunun 397'sinde (%1,04) Anti- HCV pozitif bulundu. Bunların 72'sinde (%18,1) HCV RNA kantitatif olarak tespit edildi.

Toplam 72 HCV- RNA pozitif olguya HCV genotiplendirilme çalışıldı. Olguların 63'ünde (% 87,5) HCV genotipi tespit edildi. Altmış üç olgunun 55' i (%87,3) Genotip 1b, üçü Genotip 4 (% 4,7), ikisi (%3,2) Genotip 3, ikisi (%3,2) Genotip 2 ve bir olgu da (%1,6) Genotip 1a olarak tanımlandı.

Sonuç olarak Batı Karadeniz Bölgesinde Karabük ilinde HCV seroprevalansı %1,04 ve en yaygın HCV genotipi Genotip 1b (%87,3) olarak tespit edilmiştir. Hepatit C nin erken tanısı ve HCV genotipinin doğru belirlenmesi, tedavi protokolünün seçimi ve komplikasyonların önlenmesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: HCV genotiplendirme, HCV – RNA, Hepatit C.

**SAXAGLIPTIN, A DPP4 INHIBITOR, REDUCES ER STRESS IN LIVER OF RAT WITH
INSULIN RESISTANCE****ASSIST. PROF. ZEYNEP MINE COSKUN**Department of Molecular Biology and Genetics, Faculty of Arts and Sciences, Istanbul Bilim
University, Istanbul, TurkeyE-mail: zeynepminecoskun@gmail.com

Fructose commonly is used in daily diet. Fructose consumption is known a risk factor for various diseases, such as insulin resistance, diabetes and metabolic syndrome. The liver plays a role glucose and lipid metabolism. The development of hepatic IR is related with endoplasmic reticulum (ER) stress, oxidative stress and also inflammation. The present study aims to demonstrate the effects of saxagliptin treatment on ER stress, oxidative damage and inflammation in the liver of rat with insulin resistance.

Sprague Dawley rats were divided randomly into four groups: control, insulin resistance, saxagliptin and insulin resistance + saxagliptin groups. Fructose 10 % for 10 weeks induced insulin resistance and, saxagliptin was given to rats for 15 days. The liver tissues samples were collected from rats. Glucose-Regulated Protein 78 (GRP 78), Protein kinase RNA-like Endoplasmic Reticulum Kinase (PERK), Inositol Requiring Enzyme 1 α (IRE1 α), Activating Transcription Factor-4 and -6 (ATF-4 and -6), CCAAT/enhancer binding Homologous Protein (CHOP), Caspase-3, -8, -9 and -12 (Cas-3, -8, -9 and -12) markers were detected using Real-Time PCR. Oxidative stress and inflammation parameters were determined in the liver.

The levels of 8-hydroxy-desoxyguanosine, total oxidant and antioxidant status were the same between control and insulin resistance groups. The increased mRNA expression levels of GRP 78, PERK, IRE1 α , ATF-4 and -6, CHOP, Cas-3, -8, -9 and -12 in the liver of rats with insulin resistance showed a reduction with saxagliptin treatment. Furthermore, there were significant changes in the numbers of interleukin-6 (IL-6), nuclear factor-kappa B (NF- κ B) and peroxisome proliferator-activated receptor gamma (PPAR γ) immunopositive cells among four groups. The findings showed that saxagliptin treatment may reduce insulin resistance by preventing ER stress rather than inflammation and oxidative stress in the liver of rat.

Keywords: ER stress, inflammation, insulin resistance, liver

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNUN TEDAVİSİNDE KETOJENİK DİYETİN ROLÜ

DR. ÖĞR. ÜYESİ ELVAN YILMAZ AKYÜZelvan.yilmazakyuz@sbu.edu.tr

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

DYT. SULTAN ÇULFAdyt.sultanculfa@gmail.com

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Özet

Bu çalışmada otizm ve ketojenik diyet tedavisi arasındaki sonuçların olası nedenleri tartışılacak ve alternatif tedavilerin etkisi yapılan çalışmalarla değerlendirilecektir. Otizm spektrum bozukluğu; sosyal etkileşim ve iletişim bozukluğu, yeni terapilere ihtiyaç duyan kısıtlı, takıntılı, tekrarlayıcı davranışlar ve duyuşal işitme bozukluğu gibi birçok semptomu barındıran, karmaşık, nörogelişimsel bozukluktur. Genetik ve çevresel faktörler otizmin etiyojisine zemin oluşturmaktadır. Otizm prevalansının gün geçtikçe artması ve henüz kesin bir tedavisinin olmaması araştırmacıları ilaç dışı tedavilere yönlendirmiştir. Bunlar arasında bireylere ketojenik veya glutensiz ve kazeinsiz diyet tedavilerinin uygulanması yer almaktadır. Ketojenik diyet (KD) düşük karbonhidrat, orta düzeyde protein ve yüksek yağ içeren bir diyet olarak tanımlanmaktadır ve otizm için olası bir tedavi olabileceği kısıtlı çalışmalarla desteklenmektedir. Yapılan bir çalışmada otizm erken çocukluk döneminde epilepsi ile ilişkilendirilmiş ve otizmliler çocukların %40'ına epilepsi tanısı konulmuştur. Bu açıdan yaklaşıldığında ketojenik diyetin epilepsi tedavisindeki gibi otizmde ve bilişsel bozukluğu olan diğer bireylerde çalışılması gelecek vaat edebilir. Otizm belirtilerinin iyileştirilmesi ve mekanizması üzerine çeşitli hayvan ve insan çalışmaları yapılmaktadır. Daha önceki çalışmalarda otizmde mikrobiyal profilin sağlıklı bireylere göre çok farklı olduğu belirlenmiştir ve ketojenik diyetin mikrobiyotayı olumlu yönde etkileyebileceği öngörülmüştür. Hayvanlar üzerinde yapılan bir çalışmada da KD tüketimi, toplam konakçı bakteriyel bolluğunu önemli ölçüde değiştirerek anti-mikrobiyal bir etkiye neden olmuştur. Otizmlilerde ketojenik diyetin etkilerinin çalışıldığı az sayıda çalışma mevcuttur. İnsanlarla yapılan bu çalışmalar ketojenik diyete MCT takviye edilmesi veya glutensiz diyet gibi içeriklerle desteklenmiştir. Ketojenik diyet- mikrobiyotaya- otizm ilişkisi üzerine insanlarda yapılmış, yayınlanmış bir çalışma ise yoktur. Tüm bu çalışmalar henüz yeterli kanıt oluşturmasa da birçok farklı semptomu birlikte barındıran otizm için ketojenik diyetin olumlu mikrobiyal değişimler ile tedavi seçeneği olabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizm, Ketojenik Diyet, Mikrobiyotaya

HEPATİK GLİKOJEN DEPO HASTALIĞINDA TIBBİ BESLENME TEDAVİSİNİN
BİYOKİMYASAL PARAMETRELERE ETKİSİ**DR. ÖĞR. ÜYESİ ELVAN YILMAZ AKYÜZ**Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü
elvan.yilmazakyuz@sbu.edu.tr**DYT. BÜŞRA AKYOL**Sağlık Bilimleri Üniversitesi Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi
dyt.busraakyol57@gmail.com**Özet**

Amaç: Çocuklarda büyüme geriliği ve organların işlevselliğini etkileyen Hepatik glikojen depo hastalığında (HGD) beslenme tedavisinin amacı hipoglisemiye önleyerek glikoz regülasyonu sağlamak ve böylece ikincil metabolik düzensizlikleri en aza indirmektir. Bu çalışmanın amacı verilen tıbbi beslenme tedavisinin biyokimyasal parametreler üzerine etkisini değerlendirmektir.

Yöntem: Çalışmada Ocak-Haziran 2018 tarihleri arasında İstanbul'da bir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Beslenme Polikliniğine başvuran hepatik glikojen depo hastalarına verilen tıbbi beslenme tedavisinin biyokimyasal parametrelere etkisi retrospektif olarak incelenmiştir. Çalışma kapsamını yeni tanı almış ve üç süresince takip edilen 6 HGD tanılı hastanın verileri oluşturmaktadır. Hastaların demografik verileri, beden kütle indeksi (BKI) ve biyokimyasal bulguları (glukoz, ALT, AST, ALP, Ürik asit, TG) taranmıştır. Elde edilen veriler SPSS 15.0 for Windows programı değerlendirilmiş, verilen çözümünde yüzde, ortalama, standart sapma, Paired t test ve Wilcoxon Analizi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışmadaki hastaların 5'i (%83,3) erkek, 1'i (%16,7) kız, ilk tanı yaşları minimum 2 ay, maximum 11 yıldır. Tanı alan hastaların başlangıç ortalama kilo, boy ve BKI'leri değerlendirildiğinde kilo $23,2 \pm 17,1$ kg, boy $1,05 \pm 0,37$ m ve BKI $18,1 \pm 3,6$ kg/m², biyokimyasal bulgularının ortalamaları incelendiğinde glukoz $86,8 \pm 29,4$ mg/ dL, ALT $341,8 \pm 193,3$ U/L, AST $458,4 \pm 355,0$ U/L, ALP $614,5 \pm 973,5$ U/L, Ürik asit $3,90 \pm 1,51$ mg/ dL, TG $196,1 \pm 119,5$ mg/dL idi. Hastaların üç ay sonraki ortalama kilo, boy ve BKI değerleri incelendiğinde ise, kilo $24,2 \pm 16,8$ kg, boy $1,08 \pm 0,35$ m ve BKI $18,3 \pm 3,2$ kg/m², biyokimyasal bulguları ortalamaları ise glukoz $94,3 \pm 16,7$ mg/dL, ALT $192,7 \pm 137,4$ U/L, AST $222,7 \pm 203,6$ U/L, ALP $346,0 \pm 226,2$ U/L, Ürik asit $3,72 \pm 1,58$ mg/dL, TG $242,0 \pm 159,4$ mg/dL idi. Hastaların başlangıç ve son kilo, boy ölçüm ortalamaları anlamlı derecede yüksek (sırasıyla $p=0,004$, $p=0,027$), ALT ortalaması ise anlamlı derecede düşük saptanmıştır ($p=0,035$). Hastaların kan glukoz değeri yükselmiş, AST ortalaması düşmüş ancak anlamlı fark bulunmamıştır (sırasıyla $p=0,402$, $p=0,055$).

Sonuç: Çalışma verilerimize göre kısa sürede de olsa doğru verilen tıbbi beslenme tedavisinin büyüme, gelişimi desteklediği ve bazı biyokimyasal parametrelerde pozitif etkili olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Glikojen Depo Hastalığı, Çocuk, Diyet

MİKROBİOTA, BESLENME VE SAĞLIK

DOÇ. DR. ALİYE ÖZENOĞLU

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, SBF Emekli Öğretim Üyesi, aozenoglu@yahoo.com

DOÇ. DR. KAMİL ALAKUŞ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, kamilalakus@gmail.com

ÖZET

İnsan, diğer memeliler gibi vücudun iç yüzeylerinde büyük miktarlarda bulunan ortakçı mikroorganizmalarla eş-evrimsel bir ilişki içinde yaşamaktadır. Spesifik bir çevrede yerleşmiş mikroorganizma topluluğu anlamına gelen mikrobiyota, insan ve hayvanlarda başta gastrointestinal sistem olmak üzere deri, genitoüriner sistem ve solunum sisteminde kolonize olmuştur. Gastrointestinal sistem hem geniş yüzey alanı hem de mikroorganizmalar için zengin besin öğeleri içermesi nedeniyle kolonizasyon için en uygun ortam olmaktadır. Bu nedenle, vücudumuzdaki mikroorganizmaların %70'inden fazlası kolonda bulunmaktadır. Bağırsak mikrobiyotası kişinin yaşı, beslenme alışkanlıkları, coğrafik kökeni, yaşam tarzı, doğum şekli, antibiyotik kullanımı gibi çeşitli çevresel faktörlerden etkilenmektedir. Mikrobiyota kişiye özgü olup yaşam boyu değişen endojen ve ekzojen faktörlere duyarlılık göstermektedir. İntestinal mikrobiyota insan sağlığında metabolizmada bir dizi geniş enzimatik reaksiyonda, konak homeostazında, mikrobese sentezinde, detoksifikasyonda, epitel doku gelişimi ve bağışıklık sisteminin düzenlenmesi gibi birçok alanda önemli rol oynamaktadır.

Bağırsak mikrobiyotası insan sağlığı için esansiyeldir. Mikrobiyota; gastrointestinal sistem, endokrin sistem, santral ve otonom sinir sistemi, immün sistemi etkileyerek bu sistemlerde yağ depolama ve enerji dengesi, gastrointestinal bariyer fonksiyonu, genel düşük dereceli inflamasyon, anksiyete ve depresif-benzeri davranışlarda artışa yol açabilir. Mikrobiyotanın beyin aktivitesini ve dolayısıyla davranışını güçlü bir şekilde etkilediği; anksiyete bozuklukları, otizm, depresyon gibi hastalıklarda rol oynadığı çalışmalarla gösterilmiştir. Pro / anti-inflamatuar yolların dengesi ve serotonerjik düzenleyici mekanizmanın sinerjik hareketi, iştah, uyku ve ruh halini etkiler, kortizol ve türevi maddelerin salınımını modüle eder. Bu nedenle, bağırsak mikrobiyotasının nöral, immün ve hipotalamus-hipofizer-adrenal aks gelişiminde rol oynadığı kabul edilmektedir. Mikrobiyota kaynaklı nöral, immün ve endokrin sinyaller obezite, inflammatuar hastalıklar ve nörogelişimsel bozukluklarla ilişkilendirilmektedir. Bireyin beslenme alışkanlığının gastrointestinal sistem mikrobiyotasını etkileyen majör faktörlerden birisi olduğu bilindiğine göre, diyetin modülasyonun çeşitli hastalıkların gelişimini etkileyebileceği öne sürülmektedir.

Bu derlemede, mikrobiyotanın beslenme ile ilişkisi ve immunité, inflamasyon, nörogelişim, kanser ve obezite gelişimi üzerine etkileri araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mikrobiota, beslenme, immunité, nörogelişim, kanser, obezite

SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA GASTROÖSEFAGİAL REFLÜNÜN BESLENME
ALİŞKANLIKLARI, ÖFKE DÜZEYİ VE ANKSİYETE DURUMU İLE İLİŞKİSİ

DOÇ. DR. ALİYE ÖZENOĞLU

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, SBF Emekli Öğretim Üyesi, aozenoglu@yahoo.com

DOÇ. DR. KAMİL ALAKUŞ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, kamilalakus@gmail.com

ÖZET

Gastrointestinal sistemin psikiyatrik hastalıklarla ilişkisi uzun süredir bilinmektedir. Çeşitli çalışmalarda bedende yaşanan fizyolojik hastalıkların altında bir duygunun yattığı bulunmuştur. Bu kapsamda mide bölgesinde öfke – kızgınlık gibi duyguların yerleştiği gözlemlenmiştir. Yapılan psikoterapilerle öfke ve kızgınlık duygularının giderilmesiyle midedeki fizyolojik rahatsızlıklarda ilaçla birlikte çok daha hızlı bir iyileşme yaşandığı tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında sağlık çalışanlarında gastroözafagial reflü semptomlarının beslenme alışkanlıkları, öfke düzeyi ve anksiyete durumu ile ilişkisini araştırmak amaçlanmıştır.

Samsun il Merkezi ve ilçelerinde yürütülen çalışmanın örneklem genişliği 245 kişi olarak hesaplanmıştır. Örneklemedeki kişilere demografik özellikleri, beslenme alışkanlıkları ve reflü varlığının belirlenmesine yönelik sorulardan oluşan bir anket formu ile birlikte Beck Anksiyete Ölçeği ve Sürekli Öfke ve Öfke Tarz Ölçeği (SÖÖTÖ) uygulanmıştır. Verilerin analizi SPSS 20.0 programında t-testi, ki-kare, Anova ve Pearson korelasyon testleri ile yapılmıştır. Çalışmanın etik onayı Ondokuz Mayıs Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'nun 24.07.2014 tarih ve OMÜ KAİK 2014/750 sayılı kararı ile alınmıştır.

Çalışma toplam 251 kişi ile tamamlanmış olup bunların %68.5'i kadın ve %31.5'i erkektir. Ortalama yaş 39.22±8.00 yıl, Beden Kütle İndeksi (BKI): 25.86±4.16 kg/m²'dir. Katılımcıların çoğunluğu evli (%82.9) ve üniversite mezunu olup (%63.3) hemşire/ebe mesleği (%40.6) mensuplarıdır.

Çalışmaya katılanların %16.3'ü reflü tanısı almış iken %4.8'i henüz reflü tanısı koyulmamış fakat bulgularına göre gastroözafagial reflü hastasıdır. Tanı almış ve almamış reflü hastalarının oranı %21.1 (n=53) bulunmuştur. Katılımcıların %88.8'inin akşam yemeğinden sonra yiyecek/içecek tüketme alışkanlıkları vardır. Gece yiyecek/içecek tüketenlerin %38.6'sı sağlıksız atıştırmalıklar, %77.6'sı ise şekerli/gazlı içecekler tükettiğini bildirmiştir. Yaşantısının stresli olmadığını bildirenlerin oranı %7.2'dir, diğerleri yaşantısını stresli yada bazen stresli olarak tanımlamışlardır.

Reflüsü olanların sürekli öfke, öfke içe, öfke dışa ve öfke kontrol puanları reflüsü olmayanlardan farklı bulunmaz iken, Beck anksiyete ölçeği puanları reflüsü olanlarda anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (sırasıyla 14.74±1.64 vs 8.82±0.58; p<0.001). Reflü ve yaşam biçimi arasındaki ilişki ki-kare testi ile araştırılmış ve oldukça önemli bir ilişki saptanmıştır (Ki-Kare test değeri=4.950; sd=1; p-değeri=0.026, fark %5'te önemli). Yaşam biçimi stresli olanlarda reflü daha fazladır. Reflü grupları gece yeme alışkanlığı yönünden karşılaştırılmış, farklılık önemli bulunmuştur (Ki-Kare test değeri=4.032; sd=1; p-değeri=0.045, fark %5'te önemli). BKI ile öfke kontrol puanı arasında ters yönde ve önemli bir ilişki saptanmıştır (Korelasyon: -0.150;p= 0.018). Buna göre BKI arttıkça öfke kontrolü azalmaktadır. Yaş ile SÖÖTÖ puanları arasındaki ilişki Pearson korelasyonu ile araştırılmış; öfke kontrolü (korelasyon: -0.216; p=0.001) ve öfke toplam puanları (korelasyon: -0.172; p=0.006) ile yaş arasında ters yönde ve önemli ilişkiler saptanmıştır. Anksiyete puanlarının cinsiyete göre farklılığı t testi ile araştırılmış; kadınların BAÖ puanları (11,7791±0,778) erkeklerin puanından (6,3418±0.659) anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p<0.001). Yaşam biçimi stresli olanların sürekli öfke puanları stresli olmayan veya bazen stresli olanların puanlarından daha yüksek bulunmuştur (sırasıyla; 21,3457±0.510; 16,8333±0.890; 19,3882±0.313; p=0.000). Benzer şekilde yaşamı stresli olanların öfke içe, öfke dışa ve öfke toplam puanları da diğer gruplardan daha yüksek bulunmuş (p=0.001) iken öfke kontrol puanları arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Yaşam biçimi stresli olanların BAÖ

puanları ($14,5802 \pm 1.316$), stresli olmayan ($3,6111 \pm 0.970$) ve bazen stresli olanların puanından ($8,4276 \pm 0.583$) anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur ($p=0.000$). Gece sağlıksız atıştırmalıklar tüketenlerin öfke içe puanı (17.57 ± 0.36), tüketmeyenlerin puanından (16.69 ± 0.23) anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur ($p=0.034$). Benzer şekilde şekerli/gazlı içecek tüketenlerin öfke içe puanı (17.25 ± 0.23), tüketmeyenlerin puanından (16.26 ± 0.39) anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur ($p=0.04$).

Çalışmanın sonuçları reflünün psikik durum ile yakından ilişkili olduğunu, beslenme alışkanlıklarının hem reflü ve hem de psikik durumu etkilediğini göstermektedir. Sağlık çalışanlarının beslenme alışkanlıklarının sağlıklarını olumsuz yönde etkileyecek nitelikte olmasında stresli çalışma koşulları ve yaşam tarzlarının etkisi olduğu düşünülmüştür. Sağlık çalışanlarının sağlıklı yaşam biçimi davranışları yönünden toplumda rol model olmaları beklendiğine göre, stresle baş etme ve sağlıklı beslenme konularında geliştirilmeye ve desteklenmeye gereksinimleri olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gastroösefagial reflü, öfke, anksiyete, beslenme

**PEDIATRIC VENOUS ACCESS WITH TRANSILLUMINATION IN INFANTS; A
THEORETICAL APPROACH****UZM. DR. EYUP AYDOĞAN**Konya Training and Research Hospital, eypaydogan@hotmail.com**Abstract**

Objective: Objective of the article is to discuss ‘how to improve the technique of difficult intravenous access in infants by combining both medical and technological aspects’.

Introduction: The consensus panel has defined peripheral difficult venous access (DVA) as a clinical condition in which multiple attempts and/or special interventions are anticipated or required to achieve and maintain peripheral venous access. While the Vein-Viewer showed no significant improvement in easy veins, it enhanced the first-attempt success rate from 5/20 to 14/24 in cases of difficult veins. Still no first attempts success in 40% of DVA. These finding makes practioner to look for more specific and successfull techniques in infants. So the question is ‘how?’.

Future Aspects

The previous system is expensive, there are too many electronic parts inside, and it is difficult to reach (high price obstacle), and effectiveness in the infants is controversial. Further studies are suggested to improve transillumination technique.

Key words: Pediatric, Venous Access, Transillumination

**PERİFERİK SİNİR KILIFI TÜMÖRLERİ: 76 OLGUNUN KLİNİKOPATOLOJİK
DEĞERLENDİRMESİ****ASUMAN KİLİTCİ**Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi, Patoloji Anabilim Dalı, Kırşehir, e-mail: dr.asuk@gmail.com**ZİYA ASAN**Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi, Beyin ve Sinir Cerrahisi Anabilim Dalı, Kırşehir, e-mail: ziyaasan@gmail.com

Giriş: Periferik sinir kılıfı tümörleri (PSKT) nadir yumuşak doku neoplazmalarıdır. Schwann hücrelerinden gelişenler schwannom, schwann hücreleri ile fibroblastlardan gelişenler nörofibrom (NF) ve nörom adını alır. Granüler hücreli tümör de schwann hücrelerinden gelişmektedir. Bu çalışmanın amacı Kırşehir popülasyonunda örneklenen PSKT'nin epidemiyolojik verilerini tanımlamaktır.

Gereç ve yöntem: Hastanemizde Ocak 2010-Mayıs 2018 tarihleri arasında histopatolojik olarak periferik sinir kılıfı tümörü tanısı alan 76 olgunun verileri geriye dönük analiz edildi. Klinik ve histopatolojik özellikleri incelendi.

Bulgular: Serimizde yer alan 76 olgunun % 52.6 (n:40; E/K:26/14)'sı NF, % 35.6 (n:27; E/K:15/12)'sı Schwannom, % 9.2 (n:7; E/K:4/3)'si Nörom, % 2.6 (n:2; E/K:2/0)'sı Granüler hücreli tümördü. Malign tanı olgu saptanmadı. Ortalama yaş NF'da 49.1, Schwannomda 42.3, Nöromda 36.1, Granüler hücreli tümörde 50.5'di. Hastaların yaşları 16-78 yılları arasında değişmekte olup ortalaması 45.5 idi. Olguların 47'si erkek, 29'u kadındı. Tümörlerin hepsi tam olarak çıkarılmaya çalışılmıştı. NF'ların yaklaşık yarısı baş-boyun dışı yerleşimli olup (19 olgu: 4'er olgu sırt ve kol, 3 olgu göğüs önyüz, 2'şer olgu parmak ve ayak, 1'er olgu lomber, aksilla, karın ve penis), 16 olgu baş-boyun yerleşimli (16 olgu: 4 olgu yüz, 3 olgu skalp, 2'şer olgu boyun, postaurikular, alın, çene, 1 olgu burun), 5'inde lokalizasyon belirtilmemişti. Schwannomların yaklaşık %78'i baş-boyun dışı (21 olgu: 4 olgu el, 3 olgu ayak bileği, 2'şer olgu ayak, el bileği, bacak, parmak, sırt, 1'er olgu kol, uyluk, karın, spinal kanal), geri kalan 4 olgu; skalp, boyun, dil, antrakoanal bölgedeydi, 2'sinde lokalizasyon belirtilmemişti. Nöromların 2'si el, 2'si ayak (2 Morton nöromu), 1'i dudak, 1'i çene, 1'i frontal yerleşimliydi. Granüler hücreli tümörlerin özefagus ve kol yerleşimliydi. 2 NF olgusunda lezyonlar multipl yerleşimli idi. Eksize edilen kitlelerde nüks izlenmedi.

Sonuç: Olguların tamamı benign idi. En sık histolojik tip NF'du. Tüm tümör gruplarında erkek olguların oranı-nörofibromda daha fazla olmak üzere-daha fazlaydı. Tümörler en sık orta yaş grubunda, 40-50 yaş arasında dağılım gösteriyordu. Lokalizasyon olarak tümörlerin tamamında baş-boyun dışı yerleşim daha sıklıkla (total:% 60.6); Schwannom tanılı olguların büyük kısmı; NF olgularının ise yaklaşık yarısı baş-boyun dışı yerleşimliydi. PSKT'leri, genellikle benign, yavaş büyüyen kitleler halinde bulunurlar, ancak nadir yerleşimli bölgelerde yanlış teşhise ve suboptimal cerrahi tedaviye yol açabilir. Preoperatif planlama, dikkatli bir cerrahi eksizyon ve histopatolojik değerlendirme tümör nüksünü önlemek ve postoperatif fonksiyonel sonuçları iyileştirmek için gereklidir.

Anahtar kelimeler: periferik sinir, kılıf tümörü, patoloji, klinik

**KANATLILARDA YAĞLI KARACİĞER HEMORAJİK SENDROMU VE LİPİT
METABOLİZMASININ BİYOKİMYASAL OLARAK İNCELENMESİ****VETERİNER HEKİM AYTEN AŞKIN KILINÇ**

Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, aytenaskin@gmail.com

ÖZET

Yağlı karaciğer hemorajik sendromu, Fatty Liver Hemorrhagic Syndrome (FLHS), hepatik lipidoz olarak da bilinen yumurtacı tavuklarda en sık yumurtacı tavuklarda karaciğerin ruptürü ve iç kanamaya neden olan en sık görülen mortalite nedenlerinden birisidir. Bu sendromda etkilenen birincil organ, organizmada bir çok önemli metabolik süreçte rolü bulunan hayati bir organ karaciğerdir.

Kanatlılarda yağlı karaciğer hemorajik sendromu (FLHS)'nun ortaya çıkmasında, tavuklarda düşük proteinli (% 17.5'ten az Ham Protein) diyet, yüksek enerji tüketimi (ağırlıklı içerik olarak mısır içeren yüksek enerjili rasyonlar) ve rasyondaki yağ oranı % 3.5'dan fazla yüksek rasyonlar, yaş (yaşlı tavuklarda ciddi yağ birikimine sahiptir), hormon dengesizliği (artmış östrojen seviyeleri), ısı stresi gibi metabolik, çevresel, genetik ve hormonal faktörler gerekçe gösterilmektedir. Kanatlı sektörünün önemli sorunlarından da birisi olan yağlı karaciğer hemorajik sendromu, Fatty Liver Hemorrhagic Syndrome, (FLHS) ortaya çıkmasının ve engellenebilmesinin aydınlatılması yönündeki ihtiyaç duyulan çalışmalar nedeniyle önemli bir konu haline gelmiştir.

Bu kapsamda, kanatlılarda yağlı karaciğer hemorajik sendromu ve lipit metabolizmasının biyokimyasal olarak incelenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, bu alanda yapılanları bir araya getirerek elde edilecek verilerin sonraki çalışmalara değerli bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yağlı karaciğer hemorajik sendromu, Kanatlı, Lipit metabolizması

**KANATLILARDA SICAKLIK STRESİNE BAĞLI OLARAK ŞEKİLLEN FİZYOLOJİK VE
BİYOKİMYASAL DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ**

VETERİNER HEKİM AYTEN AŞKIN KILINÇ
Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
*Sorumlu yazar:aytenaskin@gmail.com

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ BÜLENT BAYRAKTAR
Bayburt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ EMRE TEKCE
Bayburt Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi
Organik Tarım İşletmeciliği Bölümü

ÖZET

Stres, canlı organizmada immün sistem başta olmak üzere birçok fizyolojik sistem, verim parametrelerini olumsuz yönde etkileyen en önemli sorunlardan birisidir.

Strese karşı en duyarlı canlılardan birisi de kanatlılardır. Kanatlılar için fizyolojik faaliyetlerini etkileyen en önemli çevre etmenlerinden birisi de sıcaklıktır. Tavukların kendini iyi hissettiği ve üretime yönelik olarak fonksiyonlarını en iyi bir şekilde gerçekleştirebildiği sıcaklık (14-25 °C) değerlerine ait bölge konfor (rahatlık) bölgesi olarak adlandırılmaktadır. Bu sıcaklık değeri 25 °C'nin üzerine çıkması durumunda anatomik olarak ter bezlerinin bulunmaması ve vücutlarının %95'i tüylerle kaplı ve derileri geniş oranda yağ tabakası içerdiğinden vücut sıcaklığı düşürülememesine bağlı olarak oluşan sıcaklık stresi oluşmaktadır. Böylece, vücutta asit baz dengesi, H/L oranı ve vücutta bir çok fizyolojik, biyokimyasal parametreler olumsuz yönde etkilenmektedir. Ayrıca, yem tüketimi, canlı ağırlık kazancı, yumurta verimi ve kabuk kalitesinin düşmesi gibi verime yönelik performans parametrelerini olumsuz etkileyerek ekonomik sonuçlara neden olması nedeniyle sıcaklık stresi kanatlı sektöründe önemli konulardan birisidir.

Bu kapsamda, kanatlılarda sıcaklık stresinde fizyolojik ve biyokimyasal değişikliklerin incelenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, bu alanda yapılanları bir araya getirerek elde edilecek verilerin sonraki çalışmalara değerli bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanatlı, Sıcaklık Stresi, İmmün sistem, Fizyolojik ve biyokimyasal parametreler

**TÜMÖR NEKROZ FAKTÖRÜ (TNF-a) FİZYOLOJİK, BİYOKİMYASAL
ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

VETERİNER HEKİM AYTEN AŞKIN KILINÇ
Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
*Sorumlu yazar:aytenaskin@gmail.com

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ BÜLENT BAYRAKTAR
Bayburt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

VETERİNER HEKİM BAHADIR KILINÇ
Ankara Etlik Veteriner Kontrol Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Sitokinler hücrel büyüme, inflamasyon, immünite, doku onarımı ve hematopoez gibi önemli biyolojik olaylarda rol oynayan glikoproteinlerdir. Doğal immünitinin önemli bir sitokini olan tümör nekroz faktör alfa (TNF- α), adipoz dokudan salgılanan 26 kDa ağırlığında bir çok fizyolojik sistem üzerinde önemli etkisi bulunan önemli bir hormondur.

Tümör Nekroz Faktörü (TNF-a), IL-1 beta, IL-6,IL-8 inflamatuvar sitokinlerin salınımı uyarmaktadır. Bunun yanı sıra, endotel adezyon moleküllerinin (ICAM-1, VCAM-1, Eselectin) güçlü bir aktivatörü olarak rolü bulunmaktadır. TNF- α önemli diğer bir fonksiyonu ise inflamatuvar reaksiyonlara ait süreçlerin başlaması ve sürdürülmesini sağlamaktadır.

Bu kapsamda, Tümör Nekroz Faktörü (TNF-a)'nün fizyolojik, biyokimyasal özelliklerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, bu alanda yapılanları bir araya getirerek elde edilecek verilerin sonraki çalışmalara değerli bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tümör Nekroz Faktörü (TNF-a), Sitokin, İmmunite,

**SIĞIR TÜBERKÜLOZUNDA TEŞHİS METODLARI VE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK
İNCELENMESİ****DR.VETERİNER HEKİM UFUK ÜLKER**

Ankara Etlik Veteriner Kontrol Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZET

Tüberküloz, mikobakterium grubu mikroorganizmalar tarafından oluşturulan, özellikle solunum sistemi organları ve diğer organlarda tüberküllerin oluşumu ile karakterize hayvanlarda kronik seyirli bir enfeksiyondur.

Mycobacterium tuberculosis ve *Mycobacterium bovis* ayırımında bir çok biyokimyasal test kullanılmaktadır. *M. tuberculosis* Löwenstein-Jensen besiyerinde eugonic üreme, nitrat reduksiyon ve niasin üretimi pozitif iken, *M. bovis* dysgonic ve nitrat reduksiyon ve niasin üretimi negatif üreme özelliği göstermektedir. *M. bovis*'in pyrazinamid'e (PZA) dirençli olması ayırıcı önemli özelliklerden birini oluşturmaktadır. Ancak son yıllarda PZA duyarlı *M. bovis* suşları izole ve identifiye edilmiştir. Bu suşlar türe özgü moleküler metotlar ile karakterize edilmiştir. *M. bovis*'in insanlara bulaşmasındaki en önemli yol, enfekte süt ve süt ürünlerinin, hayvan etlerinin, enfekte süt, idrar ve gaita ile bulaşık su ve gıdaların tüketilmesi sonucu sindirim yolu ile olmaktadır. Bu nedenle enfekte sığırlarda doğru ve güvenilir metotlar ile teşhis edilmesi ve bulaşmasının önlenmesi yönünden önemlilik arz eden konulardan birisidir.

Bu kapsamda, son literatür verileri ışığında sığır tüberkülozunda teşhis metodları ve karşılaştırmalı olarak incelenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, bu alanda yapılanları bir araya getirerek elde edilecek verilerin sonraki çalışmalara değerli bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Mycobacterium tuberculosis* ve *Mycobacterium bovis*, Sığır, Teşhis

**KANATLILARDA OSTEOMYELITİS ENFEKSİYONU VE FİZYOLOJİK,
BİYOKİMYASAL, PATOLOJİK ETKİLERİNİN İNCELENMESİ****DR. VETERİNER HEKİM UFUK ÜLKER**

Ankara Etlik Veteriner Kontrol Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

*Sorumlu yazar: ufuk_ülker@gmail.com**VETERİNER HEKİM BAHADIR KILINÇ**

Ankara Etlik Veteriner Kontrol Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ BÜLENT BAYRAKTAR

Bayburt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ EMRE TEKCE

Bayburt Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Organik Tarım İşletmeciliği Bölümü

VETERİNER HEKİM AYTEN AŞKIN KILINÇ

Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Bakteriyel kondronekroz ve osteomyelit, dünya çapında ticari piliç tavuklarında giderik artış gösteren bir kemik enfeksiyonudur. Osteomyelit oluşumunda kemik dokunun direncini azaltan lokal ya da sistemik predispozan faktörler önemli yer tutmaktadır. Bu predispozan faktörler arasında lokalize travma, kronik hastalık, malnütriyon ve immün sistem yetersizliği çoğunlukla Staphylococcus aureus bakterisinden kaynaklanmaktadır. Enfeksiyon, kan dolaşımıyla yayılarak kemiğe ulaşmasıyla kemik enfeksiyonları aniden ortaya çıkabilir veya uzun bir süre boyunca gelişebilmektedir. Uygun şekilde tedavi edilmezse, kemik kalıcı olarak hasar görmesine neden olmaktadır. Osteomyelit teşhisinin konulmasında laboratuvar testleri ve radyolojik değerlendirme önemli olmasına rağmen patogenezi tam olarak anlaşılammıştır.

Bu kapsamda, kanatlılarda osteomyelitis enfeksiyonu ve fizyolojik, biyokimyasal, patolojik etkilerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, bu alanda yapılanları bir araya getirerek elde edilecek verilerin sonraki çalışmalara değerli bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Osteomyelitis, Kanatlı, Kemik, Patoloji

**YUMURTA TAVUKLARINDA UYGULANAN IŞIK VE AYDINLATMA
PROGRAMLARININ FİZYOLOJİK, BİYOKİMYASAL VE VERİM PARAMETRELERİNE
ETKİSİNİN İNCELENMESİ****DR. SERDAR KAMANLI**

Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, serdar.kamanli@tarimorman.gov.tr

ÖZET

Işığın uyarıcı etkisi gözde bulunan sinir uçları yoluyla beyindeki hipotalamusu etkilemesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Işık uyarımı sonucu sinir sistemi ve endokrin sistemde meydana gelen fizyolojik etkileşim, canlı organizmada hücrelerin yenilenmesi, vücut ısısının düzenlenmesi, bağışıklık sistemini güçlendirmesi gibi nedeniyle önemli fizyolojik etkilere sahiptir.

Kanatlılarda verim performansı ile birlikte fizyolojik, biyokimyasal parametreleri etkileyen aydınlatma programlarının oluşturulmasında ışığın şiddeti, rengi, süresi, üniformitesi gibi faktörler ele alınmaktadır. Teknolojinin gelişmesi birlikte düşük enerji tüketimli yeni ışık kaynakları ile ilgilide pek çok araştırmalar yapılmaktadır. Işığın yumurta tavukları üzerindeki fizyolojik etkisine yönelik yapılan araştırmalar ışık şiddetinin ve ışık süresinin hipofiz bezini etkilemesiyle tavuklarda büyüme, cinsel olgunluk ve yumurta verimi, yumurta ağırlığı gibi verim parametreleri üzerine etkili olduğu ortaya konulmuştur. Verim performansının yanında dolaylı olarak verimi etkileyen hayvan refahı, yem tüketimi, hayvan aktivitesi, hayvan davranışı, sürü üniformitesi ve kanibalizm gibi etkileri olduğuda bilinmektedir.

Bu kapsamda, yumurta tavuklarında uygulanan ışık ve aydınlatma programlarının fizyolojik, biyokimyasal ve verim parametrelerine etkisinin incelenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, bu alanda yapılan çalışmaları bir araya getirerek sonraki çalışmalara değerli bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanatlı, Işık, Aydınlatma Programları, Fizyolojik ve biyokimyasal parametreler

**KANATLI HAYVAN BESLEMESİNDE KALSİYUM FOSFOR DENGESİNİN FİZYOLOJİK
ROLÜ VE PATOLOJİK ETKİLERİNİN İNCELENMESİ****YÜKSEK ZİRAAT MÜHENDİSİ MURAT DOĞU**

Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

*Sorumlu yazar: murat.dogu@tarimorman.gov.tr

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ BÜLENT BAYRAKTAR

Bayburt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

VETERİNER HEKİM BAHADIR KILINÇ

Ankara Etlik Veteriner Kontrol Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

VETERİNER HEKİM AYTEN AŞKIN KILINÇ

Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Kalsiyum/fosfor (Ca/P) dengesini oluşturan kalsiyum ve fosfor, kanatlılarda sürü sağlığında büyüme, gelişme ve performans parametrelerini etkileyen ve organizma için hayati öneme sahip esansiyel elementlerdir. Vücutta Ca/P dengesi bozulduğunda kanatlılarda büyüme hızında gerileme, raşitizm gibi patolojik hastalık ve bozukluklara ortaya çıkmaktadır.

Kalsiyum dengesini, kemik mineralizasyonu ve hücresel işlevler için gerekli kalsiyum düzeyini kalsiyum alım, emilim, atılım döngüsü belirlemektedir. Fosfor dengesini ise, böbrekler fosfor dengesinin ana belirleyicisi rolündedir. Fosforun geri emilim kapasitesini azaltıp artırarak organizmanın ihtiyaçlarını karşılar. *Kanatlılarda* fosfor, *fitaz enzimi yetersizliği nedeniyle etkin bir şekilde* kullanılamamaktadır. *Yetersizliği* yumurta verimi ve kalitesinde de azalma, büyümede performansında gerileme ve pika, raşitizm gibi ölüme kadar uzanabilen genel durum bozuklukları oluşmaktadır. Bu nedenle kanatlı hayvan beslemesinde Ca/P dengesi ölüme kadar uzanabilen metabolik, patolojik, rahatsızlıklara yol açması nedeniyle önemli konular içerisinde yer almaktadır.

Bu kapsamda, kanatlı hayvan beslemesinde kalsiyum fosfor dengesinin fizyolojik rolü ve patolojik etkilerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, bu alanda yapılanları bir araya getirerek elde edilecek verilerin sonraki çalışmalara değerli bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kalsiyum, Fosfor, Raşitizm, Kanatlı.

PSÖDOEFEDRİNİN FETAL KORTİ ORGAN GELİŞİMİNE OLASI ETKİSİ**POSSIBLE EFFECT OF PSEUDOEPHEDRINE ON FETAL CORTIS ORGAN
DEVELOPMENT****PINAR BİLGİCİ**

Erciyes Üniversitesi, pinar.cnsbilgici@gmail.com

ÖĞR.GÖR. ESRA BALCIOĞLU

Erciyes Üniversitesi, esrabalcioğlu79@hotmail.com

ÖĞR.GÖR. HÜSEYİN YİĞİT

Kapadokya Üniversitesi, hsyn.yggt@gmail.com

DOÇ.DR. ARZU YAY

Erciyes Üniversitesi, arzu.yay38@gmail.com

ARŞ. GÖR. GÖZDE ÖZGE ÖNDER

Erciyes Üniversitesi, gozdeozgekorkmaz@hotmail.com

PROF. DR. ERDOĞAN UNUR

Erciyes Üniversitesi, unur@erciyes.edu.tr

Psödoefedrin (PSE), fenil-etil-amin ve amfetamin ailesine mensup, sempatomimetik ve psikostimulant bir ilaçtır. Soğuk algınlığı ve alerjide gözlenen, burun tıkanıklığı, ödem ve hiperemili doku gibi rahatsızlıkların tedavisinde kullanılmasının yanı sıra sinüs salgılarının drenajını ve tıkanmış üstaki borusunun açılmasını da sağlar. Her 6 kadından biri hamilelik süresince farklı dozlarda PSE'ye maruz kalmaktadır. Genellikle tavsiye edilen dozda (30-120 mg/gün) alınması güvenli ve etkili olarak düşünülmektedir. Ancak yetişkinlerde vazokonstriksiyon ve artmış kan basıncına sebep olsa da, bunun erken fetal dönemde ne gibi etkileri olduğu net olarak bilinmemektedir. Bu bilgilerden yola çıkılarak PSE maruziyetinin embriyonel 21. günde korti organ gelişimi üzerindeki etkisinin histopatolojik ve immünohistokimyasal yöntemlerle belirlenmesi amaçlanmıştır.

Sprague-Dawley cinsi 25 adet gebe sıçan 5 gruba (kontrol, 25mg/kg/gün PSE grubu, 50mg/kg/gün PSE grubu, 100mg/kg/gün PSE grubu, 200mg/kg/gün PSE grubu) ayrıldı. Deney gruplarına hamileliğin 9. gününden itibaren 11 gün boyunca PSE oral yolla verildi. Gebeliğin 21. gününde hayvanlar anestezi altında sakrifiye edilerek embriyoların başları(kafaları) alındı, %4'lük formaldehit solüsyonunda 24 saat tespit edildi. Rutin histolojik doku hazırlama basamaklarından geçirilerek bloklandı ve 5 µm kalınlığında kesitler Hematoksilen-Eozin ve Masson's Trikrom ile boyanarak ışık mikroskopunda incelendi.

Sonuç olarak; hem kontrol hem de deney gruplarında koklear kanalın 2^{1/2} tur oluşturduğu gözlemlendi. Koklear kanal epitelinin yalancı çok katlı epitelden meydana geldiği gözlemlendi ve tüm gruplarda mekanosensör saç hücreleri ve duysal olmayan destekleyici hücreler net bir şekilde belirgindi. Modiolusun gelişim gösterdiği kokleanın orta bölgesine yakın hücrelerin tek sıra halinde yerleşim gösteren iç saçlı hücreler, arada iç ve dış pillar hücreleri, dış pillar ve stria vaskularisin oluşacağı bölgeye yakın alanda ise 3 sıra dış saçlı hücrenin belirginleştiği gözlemlendi. Ancak PSE uygulamasında doz artışına bağlı olarak yalancı çok katlı epitelde düzensizlikler ve hücre dökülmeleri mevcuttu.

Korti organ oluşumu karmaşık bir yapı sergilediğinden bu gelişime izin veren moleküler mekanizmaların anlaşılabilmesi için farklı embriyonel ve postnatal dönemlere ait yapılacak araştırmaların alana katkı sağlayacağı kanısındayız.

Anahtar Kelimeler: Corti Organ (Corti organ),Psödoefedrin (Pseudoephedrine),Sıçan (Rat)

**EARLY AND MIDTERM RESULTS OF 78 AORTIC ANEURYSM CASES AFTER
SURGICAL TREATMENT****PROF. DR. BILGEHAN ERKUT**Atatürk University Medical Faculty, Department of Cardiovascular Surgery, Erzurum, TURKEY
E-mail: bilgehanerkut@yahoo.com**ASSIST. PROF. DR. FERHAT BORULU**

Atatürk University Medical Faculty

Ascending aortic aneurysms are lesions that should be surgically handled because of their life threatening complications like rupture and dissection. The surgical treatments and the early-middle term results in patients with ascending aortic aneurysm were presented in this study.

We retrospectively examined the records of 78 patients who underwent surgical treatment due to ascending aortic aneurysm at Regional Training-Research Hospital, Cardiovascular Surgery Department between Aug 2009 and July 2018. The patients ranged in age from 24 to 77 years old (mean; $51,7 \pm 9,8$). There were 54 (69,2 %) men and 24 (30,8 %) women. 58 (74,3 %) patients had Marfan's Syndrome. There was coronary arterial disease, mitral stenosis, aortic regurgitation, aortic stenosis, and aortic coarctation in 12, 3, 9, 7 and 4 patients, respectively. The emergency surgical treatment was required in 43 (55,1 %) patients.

Only, 25 patients had performed ascending aortic replacement. Bentall procedure was performed in the 14 patients, aortic valve replacement + ascending aortic graft replacement was made in 9 patients as separate replacement. In 26 patients totally circulatory arrest was used. The operative mortality was occurred in 1 (3,2%) patient with Bentall procedure and the early postoperative mortality occurred in 1 (3,2%) patient with aortic coarctation.

The enlargement process of the aortic diameter should be closely monitored and operated unruptured in ascending aortic aneurysms. Besides, Bentall procedure provides excellent results in terms of reduced complications and good cardiac functions in the patients with Marfan's Syndrome with the aortic root dilatation.

Key Words: Ascending aorta, aneurysm, Marfan's Syndrome, Bentall procedure, flanged technique, surgical treatment

WHICH ANESTHESIA FOR CAROTID ENDARTERECTOMY: LOCAL OR GENERAL?**BİLGEHAN ERKUT**Atatürk University Medical Faculty, Department of Cardiovascular Surgery,
Erzurum, Turkey, e-mail: bilgehanerkut@yahoo.com**EYUPSERHAT CALİK**Atatürk University Medical Faculty, Department of Cardiovascular Surgery, Erzurum, Turkey, e-
mail: eyupsehatcalik@hotmail.com

Atherosclerotic disease of the carotid artery is a pathologically vital that may cause transient ischemic attacks, cerebral hypoperfusion, and syncope. Removal of the stenotic lesion with open surgical (carotid endarterectomy) or stent is the primary treatment modality. Carotid endarterectomy with general anesthesia has recently been performed by local anesthesia in many clinics. Despite limited work, complication rates were less common in carotid endarterectomy with local anesthesia. In this Editorial, we compare the results of our patients with local and general anesthesia.

We performed carotid endarterectomy in 26 patients. Twelve had local anesthesia (G1) and 14 had general anesthesia (G2). Patients did not have additional cardiac and coronary artery surgery. The carotid artery disease was diagnosed by carotid magnetic resonance imaging angiography in most patients (Figure 1). All of the patients were performed patch-plasty with pericardial patch and shunt was not used (Figure 2). There was no difference between patients in terms of cross clamping and operation time. In G1, trans-ischemic attack was observed in 1 patient and consciousness blurred in 2 patients per-operatively. The cross clamp was removed, and the operation was continued with vessel hangers. The vascular hangers were loosened intermittently to allow cerebral perfusion. Although there is a certain amount of bleeding, operations completed. In G2, trans-ischemic attack in 2 patients and stroke in 2 patients were detected, postoperatively. Patients were not coma but had right hemiplegia. No cardiac complications such as myocardial infarction and mortality were observed in both groups of patients. In two patients who underwent general anesthesia and developed hemiplegia, postoperative pneumonia developed and was treated. The duration of hospital stay in group G2 was longer than in G1, and G2 was higher when hospital costs were compared. The roots of C2, C3 and C4 spinal nerves are blocked by local anesthesia for carotid endarterectomy. Ultrasound-guided blockage provides anesthesia both the superficial skin and the behind of sternocleidomastoid muscle [1,2]. Cerebral evaluation of the patient with the carotid artery clamp during the surgical procedure with general anesthesia is difficult. The clamping of the internal carotid artery may cause feeding problems in the willis polligon and its branches. This leads to cerebral ischemia and neurological damage. The cerebral oxygenation can be monitored with trans-cranial Doppler or near-infrared spectroscopy [3]. However, these methods are not a good indicator of the protection of cerebral blood flow. When used locally instead of general anesthesia, cerebral nutrition, assessment of blood flow and presence of neurological damage can be performed before the patient is awakened. During local anesthesia; handshake, visual and auditory stimulus responses such as awake tests can be performed, and the cerebral disturbance can be evaluated instantaneously. The identification of neurological pathologies and evaluation of cerebral functions is impossible during general anesthesia.

The mortality was not influenced by the type of anesthesia used for carotid surgery. But, difference was detected in terms of the neurological complications, hospital stay and hospital costs between general and local anesthesia. We believe that carotid endarterectomy should be performed with local anesthesia, although further studies or clinical trials are needed.

Key words: carotid atherosclerosis, endarterectomy, local anesthesia, general anesthesia

LİSE VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRE YARDIMCILIĞI KONUSUNDAKİ
DÜŞÜNCELERİ

AYŞE GÜMÜŞLER BAŞARAN

Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, ayse.basaran@erdogan.edu.tr

Lisans eğitimi alma, meslekleşme ölçütlerinden biri olmasına rağmen hemşirelik farklı eğitim seviyelerinden mezun kişilere verilerek tartışmalara neden olmuştur. Hemşirelik Kanununda 2007 yılında yapılan değişiklikle hemşirelik lisans mezuniyeti sonrasında alınan bir ünvana dönüşmüş, ancak Kanuna eklenen Geçisi Madde2 ile ülke ihtiyacını karşılamak amacıyla 5 yıl süreyle sağlık meslek liselerinin öğrenci alımına ve hemşire ünvanı ile mezun etmelerine, 2012 yılında eklenen Geçici Madde3 ile ülke ihtiyacını karşılayacak yeterli kontejan oluşturmak üzere 5 yıl daha öğrenci alımına ve hemşire ünvanı ile mezun etmelerine izin verilmiştir. Bu sürecin sonunda Sağlık Meslek Liselerinden hemşire yardımcısı olarak öğrenci mezuniyetine başlanmıştır. Bu çalışmada amaç, lise mezuniyeti sonrasında alınan ünvanın hemşire yardımcılığı olması konusunda lisans ve lise düzeyindeki öğrencilerini düşüncelerini belirlemektir.

Araştırma, Sağlık Yüksekokulunda kayıtlı 3. ve 4. sınıflardaki 157 öğrenci ile Çay Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesine kayıtlı 75 ve Çayeli Madenli Ahmet Hamdi İshakoğlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesine kayıtlı 44 hemşire yardımcılığı bölümü öğrencisi olmak üzere toplamda 276 öğrenci ile yürütülen kesitsel bir çalışmadır. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan sosyodemografik bilgilerin, öğrencilerin değişiklik hakkındaki bilgi ve düşüncelerinin sorulduğu anket formuyla, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurul izni (2018-52) ve Milli Eğitim Müdürlüğünden izinler alınarak toplanmıştır. Verilerin analizinde yüzde ve kıkare analizi kullanılmıştır.

Öğrencilerin hemşirelik bölümünü seçme nedeni olarak her iki grupta sıralama farklı olsada ilk üç sırada yer alan nedenler iş bulma imkanı, mesleği seviyor olma ile aile isteği olmuştur. Lise ve üniversite mezunlarına hemşire ünvanı verilmesini doğru bulanların oranı üniversitede %23.6, neden olarak hemşirelik için yetişmeleri, lisede %55.9, aynı eğitimi aldıklarını düşünmeleri olmuştur. Aynı ortamda çalışırken sorun yaşayabileceklerini düşünme üniversitede %66.9, lisede %44.9 oranındadır. Her iki grupta sorun yaşama nedeni olarak bilgi farklılığını ve eğitim seviyesindeki farklılığı ön planda tutmuştur. Lise mezuniyeti sonrasında alınan ünvanın hemşire yardımcılığı olarak değiştiğini bilme üniversitede %96.2, lisede %94.1, olumlu karşılama üniversitede %80.3, lisede %13.4'tür. Hemşire yardımcılığı ünvanında 'hemşire' kelimesinin geçmesi üniversite öğrencilerini %34.8'i iyi, %8.4 kötü hissettirirken %56.8'i kararsız, 'yardımcı' kelimesinin geçmesi %36.3 iyi, %18.5 kötü hissettirirken %42'si kararsızdır. Lise öğrencilerinde hemşire yardımcılığı ünvanında 'hemşire' kelimesinin geçmesi %39.3 iyi, %17.1 kötü hissettirirken, %43.6'sı kararsız, 'yardımcı' kelimesinin geçmesi %87.4'üne kötü hissettirirken, %12.6'sı kararız olduğunu belirtmiş, iyi hissettiğini bildiren olmamıştır. Hemşire yardımcılarının yapabileceği girişimlerinin neler olduğunu bilme üniversitede %36.8, lisede %81.5, hemşireliğin yardımcısı olması gerektiğini düşünme üniversitede %74, lisede %3.4, hemşire yardımcılarının yapacağı işleri daha vasıfsız görme üniversitede %43.9, lisede %88.1 oranındadır.

Üniversite öğrencilerinin %56.4'ü bu değişikliğin hemşirelik mesleği adına iyi olduğunu düşünürken %21.1'i kararsızdır. Lise öğrencilerinin %20.2'si hemşireliğe etkisinin iyi olacağını düşünmektedir. Bu değişimin hemşirelik mesleğine etkisiyle ilgili ilk iki sırada doğru buldukları cümleler; üniversite öğrencileri %82.2 oranında hemşirenin iş yükünü azaltacağı, %59.2 ile hemşireliğin profesyonel bir meslek olduğunu destekleyeceği, lise öğrencileri %52.9 oranında hemşirenin iş yükünü azaltacağını, %51.3 oranıyla çalışma ortamında yapılacak işler açısından kargaşaya neden olacağıdır.

Üniversite 3. sınıfta farklı eğitim düzeyinden mezun hemşirelerin çalışma ortamında sorun yaşayacağını düşünme (%79.2) ve değişikliği olumlu karşılama (%88.6) fazla(p., 015, p.,007), sağlık meslek lisesi mezunlarında hemşirelik bölümünde okumaktan memnun olma (%90.7) ve hemşire ünvanının her iki düzey mezuniyette verilmesini doğru bulma (%46.5) fazla bulunurken (p.:010,

p:,000), diğler liselerden mezun öğrencilerde hemşirenin yardımcısı olması gerektiğini düşünme (%80.2), farklı eğitim düzeyinden mezun hemşirelerin çalışma ortamında sorun yaşayacağını düşünme (%76.6) ve hemşire yardımcılığı ile ilgili değişikliği olumlu karşılama (%90) anlamlı olarak fazla bulunmuştur(p:,005, p:.008, p:,000). Cinsiyete göre anlamlı fark bulunmamıştır.

Lise öğrencileri 12. sınıflarda lise ve üniversite mezunlarına hemşire ünvanı verilmesini doğru bulma (%65) farklı bulunurken (p:.044), kızlarda hemşirelik bölümünü gönüllü seçme (%81.7) anlamı olarak fazla bulunmuştur(p:.001).

Sonuç olarak üniversite öğrencilerinin değişikliği doğru bulduğu, lise öğrencilerinin ise istemediği görülmektedir.

Anahtar Kelime: Hemşirelik, hemşire yardımcılığı, öğrenci

ALT EKSTREMİTE AKUT DERİN VEN TROMBOZU TEDAVİSİNDE İNVAZİV VE NON-İNVAZİV YÖNTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI**DR. ÖĞR. ÜYESİ ÜMİT ARSLAN**

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Kalp ve Damar Cerrahisi Anabilim Dalı, kvcumit@gmail.com

AMAÇ:

Derin ven trombozu (DVT) pulmoner emboli gibi ölümcül seyreden ve postflebitik sendrom gibi kronik dönemde yaşam kalitesini etkileyen önemli bir sağlık sorunu olmaya devam etmektedir. Akut DVT'nin tedavisinde anjiyografi ünitesinde popliteal ven üzerinden uygulanan kateter aracılı trombolitik tedavi gibi invaziv yöntemler son zamanlarda daha sık kullanılmaya başlanmıştır. Çalışmamızda; doku plazminojen aktivatörü (t-PA)'nın pedal ven yolu ile noninvaziv olarak uygulayarak elde ettiğimiz sonuçları, invaziv yöntem olan kateter aracılı trombolitik tedavi yönteminin etkinliği ile karşılaştırmayı amaçladık.

GEREÇ VE YÖNTEMLER:

Tek taraflı alt ekstremitte akut DVT (<14 gün) tanısı ile invaziv kateter aracılı trombolitik yöntemi (KATT) ile tedavi edilen 50 hasta ve pedal ven üzerinden (Bölgesel trombolitik tedavi=BTT) noninvaziv olarak tedavi edilen 50 hasta çalışmaya alındı. KATT yönteminde, anjiyografi ünitesinde dopler ultrason eşliğinde etkilenen ekstremitenin popliteal veninden ponksiyon uygulanarak trombus içine kateter yerleştirildi. BTT yönteminde ise etkilenen ekstremitenin en iyi çaplı pedal venine 18 G yeşil branül yerleştirildi. Her iki yöntemde hastalara 10 mg t-PA bolus şeklinde uygulandıktan sonra 1 mg/saat dozunda 72 saat infüzyon olarak verildi. Hastalara 72. saatte kontrol venöz anjiyografi çekildi. İşlem başarısı; trombusun en az %50 ve üzeri düzeyde eritilmesi olarak tanımlandı. 3. ve 6. aylarda kontrol dopler ultrason ile hastaların derin ven sistemi değerlendirildi.

BULGULAR:

KATT grubunda 50 hasta (38 erkek)'nin yaş ortalaması ve BTT grubunda 50 hasta(43 erkek)'nin yaş ve cinsiyet dağılımları arasında fark yoktu. 72. saat kontrol venografilerde %50'den fazla açıklık oranı KATT hastalarında 48 hasta (%96) iken BTT hastalarında 36 hasta (%72) idi.(p=0,02) İlk 6 ay içinde KATT hastalarında nüks DVT görülmezken, BTT uygulanan 3 hastada DVT nüksü geliştiği tespit edildi. Postflebitik sendrom gelişimi Villalta skoru kullanarak değerlendirildi. 6. ayda ölçülen Villalta skoru KATT hastalarında anlamlı olarak düşük tespit edildi (Sırasıyla; 2.6 ± 1.3 vs 4.9 ± 2.3 ; $p<0,01$). Hastalarımızda pulmoner emboli ve ulkus varikozum gelişmedi.

SONUÇ:

KATT invaziv bir yöntem olmasına rağmen trombolitik ilacın direk trombus içine uygulanmasını sağlar. Bu durum işlemin başarısını artırır. Bu çalışma akut DVT tedavisinde trombusun erken dönemde uzaklaştırılması açısından KATT yönteminin BTT'ye üstün olduğunu göstermiştir. Ancak, anjiyografi ünitesi gerektirmemesi, kolay uygulanması ve noninvaziv olması nedeniyle BTT, seçilmiş hastalarda, iyi bir alternatif yöntemi olabilir.

Anahtar Kelimeler: Derin ven trombozu; t-PA, trombolitik tedavi, Anjiyografi ünitesi ve USG gerektirmemesi, kolay uygulanması ve noninvaziv olması nedeniyle bölgesel trombolitik tedavi yönteminin, seçilmiş hastalarda, DVT'nin invaziv olan trombolitik tedavilerine iyi bir alternatif olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Derin ven trombozu; t-PA, trombolitik tedavi, posttrombotik sendrom

**YUMURTACI TAVUKLARDA YÜKSEK SICAKLIK STRESİNE KARŞI KROM
İLAVESİNİN PERFORMANS ÜZERİNE ETKİSİ****YÜK. ZİR. MÜH. MURAT DOĞU**Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü,
*Sorumlu yazar: mrtdogu@hotmail.com**PROF. DR. LADİNE ÇELİK BAYKAL**

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü, Yemler ve Hayvan Besleme Anabilim Dalı

Kanatlı yetiştiriciliğinde kümes ve çevre sıcaklığındaki ani artışlar sıcaklık strese neden olabilmektedir. Bu durum dünyanın genelinde olduğu gibi ülkemizdeki kanatlı üretimi için de olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Yumurta tavukçuluğunda istenen termonötral çevre sıcaklığı 20-24°C olmalıdır. Çevre sıcaklığının 35°C'nin üzerine çıkması durumlar ise ani ölümlere, yem tüketimden azalma ve yumurta kalitesinde düşmeye neden olarak ekonomik kayıplara neden olur. Bu nedenle, son zamanlarda yumurta verimliliği artırmak ve strese neden oluşabilecek sorunları azaltmak için krom gibi mineraller kullanımı olanakları araştırma konusu olmuştur.

Krom (Cr), karbonhidrat, lipid, protein ve nükleik asit metabolizmalarında rol oynayan esansiyel bir iz elementtir. Rasyonda bulunan krom düzeyi çevresel stres etkenlere bakılarak ilave edilmesi gerektiği bildirmektedir. Diğer çiftlik hayvanlarında olduğu gibi kanatlılar için günlük alınması gereken krom miktarı belirlenmemiştir.

Sonuç olarak sıcaklık stresine karşı yumurtacı tavukların rasyonuna krom ilave edilmesi durumunda stresin etkileri azaltarak performansa olumlu etkileri olduğu söylenebilir. Ancak rasyonda kullanılacak krom miktarının etkinliğini ve bazal rasyondaki konsantrasyonunu etkileyen unsurları belirlenmesi için daha çok çalışma yapılmalıdır.

**BİYOTERAPÖTİK BİR AJAN OLAN PROBİYOTİKLERİN KANATLI BESLENMESİNDE
KULLANIMI VE BÜYÜME UYARICI ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİ****YÜK. ZİR. MÜH. MURAT DOĞU**

Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, mrtdogu@hotmail.com

Civciv büyütme programları, kanatlı sektöründe başarılı bir yetiştiriciliğin gerçekleştirilebilmesi için stratejik bir öneme sahip konularından birisidir. Civciv büyütme programlarında başarılı ve ekonomik şekilde uygulanabilen ve besi ve verim performansını artırılması ve hastalıklara karşı bağışıklık sisteminin güçlendirilmesini sağlayabilecek alternatif ürün arayışı, en temel stratejisini oluşturmaktadır. Bu açıdan hayvan yetiştiriciliğinde alternatif ve stratejik ürünlerden birisi olarak gösterilecek bir biyoterapötik bir ajan probiyotikler, uygun miktarda alındığında canlılığın sağlığı üzerinde ilave olumlu etkiler oluşturan mikroorganizmalardır.

Probiyotik mikroorganizmalar ve metabolit maddeleri bağırsak sisteminde bağışıklık uyarıcı olarak çeşitli enfeksiyon hastalıklarının kontrolünde ve önlenmesinde etkilidirler. Buna bağlı olarak son zamanlarda kanatlı sektöründe içerisine probiyotik katılmış yemlerle beslenen tavuklarda ağırlık artışı sağlandığı bildirilmekle birlikte bazı çalışmalarda yem katkısı olarak kullanılan probiyotiklerin etkilerinin olmadığına yönelik çalışmalara da rastlanılmaktadır.

Bu kapsamda, biyoterapötik bir ajan propolisin kanatlı beslenmesinde kullanımı ve büyüme uyarıcı etkinliğinin incelenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, bu alanda yapılanları bir araya getirerek elde edilecek verilerin sonraki çalışmalara değerli bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanatlı, Probiyotik, Büyüme, Verim, Performans, İmmün sistem

SAĞLIKTA ŞİDDET

ÖĞR. GÖR. DENİZ ZEYNEP SÖNMEZ

Çankırı Karatekin Üniversitesi Eldivan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, dzeynep@gmail.com

Ülkemizde ve Dünyada şiddet olgusu giderek büyüyen bir sorun olmaya devam etmektedir. Şiddet yaşamın tüm alanlarında ortaya çıkabilmektedir. İş yerlerinde yaşanan şiddet olguları içinde en sık yaşanan sağlık iş yerlerinde şiddet olmaktadır. Çalışmalar diğer iş yerlerine oranla sağlık işyerlerinde şiddetin 16 kat daha fazla yaşandığını göstermiştir. Sağlık kurumlarında yaşanan şiddet “Hasta, hasta yakını ya da diğer herhangi bir kişiden gelen, sağlık çalışanı için risk oluşturan, tehdit davranışı, sözel tehdit, fiziksel saldırı ve cinsel saldırıdan oluşan durumdur”. Sağlık hizmetlerinde yaşanan şiddet çok boyutlu bir sorundur. Bu durum sadece sağlık hizmetleri sunan personeli etkilememektedir. Sağlık çalışanlarını hedef alan şiddet, şiddete uğrayan kişiyi hedef alıyor gibi gözükmekle beraber aslında hizmet alan vatandaşların da sağlık hizmeti alma hakkını elinden almaktadır. Yaşanan şiddet nedeniyle verilen sağlık hizmeti kesintiye uğramaktadır. Çalışanların iş gücü kaybına, verilecek olan hizmetin gecikmesine neden olmaktadır. Sağlık çalışanlarının maruz kaldığı şiddetin önlenmesi verilecek olan sağlık hizmetlerinin ve toplum sağlığının da korunması demektir. Sağlıkta yaşanan şiddetin analizine ve önlenmesine yönelik birçok araştırma yapılmaktadır. Yapılan çalışmalar sağlık hizmetlerinde yaşanan şiddete neden olabilecek faktörleri araştırmıştır. Şiddet uygulayan kişinin özelliği, sistem ile ilgili sorunlar, bakım veren personelin özellikleri, medyanın sağlıkta şiddet haberlerini verirken kullanmış olduğu dil, sosyal nedenler, hukuksal yaptırımın yetersizliği gibi konular incelenmiş ve bu konuların şiddeti yaratma potansiyeli araştırılmıştır. Bu çalışmada sağlık çalışanlarına yönelik şiddet ile ilgili yapılmış olan araştırmalar incelenmiş, buna göre Ülkemizde sağlıkta şiddetin günümüzdeki durumu, neden ve sonuçları, alınması gereken tedbirler tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Sağlıkta Şiddet, Şiddetin önlenmesi, Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet

SAĞLIK OKURYAZARLIĞI NEDEN ÖNEMLİ?**ÖĞR. GÖR. DENİZ ZEYNEP SÖNMEZ**

Çankırı Karatekin Üniversitesi Eldivan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, dzeynep@gmail.com

Günümüzde kitle iletişim araçlarının yaygın bir biçimde kullanılması her alanda olduğu gibi sağlık alanında da önemli etkilere yol açmıştır. Bilgiye ulaşmanın çok kolay olması beraberinde olumlu ve olumsuz durumları da getirmiştir. Sağlık ile ilgili bilgiler söz konusu olduğunda yanlış bilgiyi ayırt etmek, bilgiyi yorumlamak ve doğru biçimde kullanmak için bireylerin sağlık okuryazarlığı düzeyinin yeterli olması gerekmektedir. Amerikan Tıp Kurumu (The American Medical Association) tarafından sağlığa ilişkin önemli materyalleri okuyup anlayabilme becerisi olarak tanımlanan sağlık okuryazarlığı, kişinin sağlık hizmetleri ile ilgili fonksiyonları anlamasını sağlayan temel okuma ve sayısal becerileridir. Sağlık okuryazarlığı, sağlıkla ilgili kararlar alabilmek için temel becerilerin ötesinde bilgiye dayalı bir altyapıyı ifade etmektedir. Sağlık okuryazarlığı ile ilgili birçok araştırmacı kavramsal tanımlar yapmıştır. Buna göre sağlık okuryazarlığı bir yazıyı broşürü okuyup anlamaktan daha geniş bir çerçevede düşünülmelidir. Sağlık okuryazarlığının hem kişisel hem de sosyal anlamda önemi bulunmaktadır. Sağlık okuryazarlığı kavramı sağlık sistemi, eğitim sistemi kitle iletişimi ile yakından ilgilidir. Sağlık okuryazarlığı bireylerin kendileri ve toplum sağlığı ile ilgili kararlarını, tutumlarını belirleyen; temel sağlık hizmetleri ve bilgileri, aynı zamanda bu bilgilerini kullanabilme yetenekleri olarak tanımlanabilir.

Sağlık okuryazarlığının yetersizliği bireylerin ve toplumların sağlığının istenilen seviyeye ulaşmasında olumsuz bir faktör olmaktadır. Hastaların hastalığa uyumunu, kronik hastalıkların yönetimini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle sağlık okuryazarlığı kavramı üzerinde önemle durulması gereken bir kavramdır. Sağlık okuryazarlığı ile ilgili yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalarda çeşitli grupların sağlık okuryazarlığı, farklı değerlendirme yöntemleri ile ölçülmüştür. Yapılan çalışmalar yetersiz sağlık okuryazarlığının hastane yatışlarını arttırabildiğini, özellikle yaşlı hastaların yetersiz sağlık okuryazarlığından daha fazla etkilendiğini bildirmektedir. Bu çalışmada sağlık okuryazarlığı ile ilgili yapılan çalışma sonuçları ve bu durumun birey ve toplum sağlığına olası etkileri tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Okuryazarlığı, Sağlık, Toplum Sağlığı

**ANTERİOR BÖLGEDE DİREKT KOMPOZİT LAMİNATE VENEERLERLE ESTETİK
YAKLAŞIMLAR**

DT. AYŞENUR GÜNGÖR BORSÖKEN
Gaziantep Üniversitesi, gungoraysenur@hotmail.com,

DR. ÖĞR. ÜYESİ DERYA SÜRMEİOĞLU
Gaziantep Üniversitesi, h-d-gursel@hotmail.com

ÖZET

Günümüzde estetik görünüm çok önemli hale geldiğinden, insanlar daha beyaz ve düzgün görünen dişlere sahip olmak için diş hekimlerine daha sık başvurmaya başladılar. Mevcut estetik problemleri çözmek için daha konservatif yaklaşımlar tercih edilmektedir. Renk defekti olan dişlerin tedavisinde diş hekimliğinde yaygın olarak kullanılan adeziv uygulamalar, protetik diş tedavilerinden çok daha konservatif ve daha ucuz bir uygulamadır ve bu da bu uygulamaya olan ilgiyi artırır.

Anterior bölgede estetik yaklaşımlar ile kliniğimize başvuran hastalarımıza direkt kompozit laminate veneer tedavisi uygulanmış olup 6 ay sonra kontrole çağrılarak takip edilmiştir. Yaptığımız vakalarda mine yüzeyi 15 sn boyunca asitle (Etching Gel, Kerr, USA) pürüzlendirildikten sonra bonding ajanı (primer&bond universal, Dentsply Sirono, USA) uygulanıp 10 sn süresince ışınlanmıştır. Estetik kompozit seti (G-Aenial, GC EUROPE, TOKYO JAPAN ve Essentia, GC EUROPE, TOKYO JAPAN) kullanılarak restorasyon tamamlanmıştır. sonrasında polisaj lastikleri ve diskleriyle (Sof-Lex, 3M ESPE, USA) bitirme ve cilalama işlemleri yapılmıştır. hastalar tedaviden 6 ay sonra kontrole çağırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: kompozit veneer, direk kompozit uygulama, estetik dolgu

**KLİNİK VE DERMOSKOPIK OLARAK MELANOMAYI TAKLİT EDEN BİR TABLO:
SUBKORNEAL HEMATOMA****DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖMER FARUK ELMAS**

Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dermatoloji Ana Bilim Dalı, omerfarukmd@gmail.com

Melanoma, melanositlerden kaynaklanan malign bir neoplazmdir. Tedavisiz kalması ve geç tanı konulması durumunda oldukça agresif seyretmektedir. Melanomada erken tanının önemi, erken tanıyı mümkün kılacak tanısal enstrümanların gerekliliğini zaruri kılmıştır. Dermoskopi, tüm dünyada kullanımı giderek artan, girişimsel olmayan, invivo bir tanı yöntemidir. Melanoma başta olmak üzere birçok neoplastik ve neoplastik olmayan deri hastalığının erken tanısında geniş kullanım alanı bulmuştur. Melanomanın en temel dermoskopik paterninin "paralel sırt paterni" olduğu ortaya konulmuştur. Subkorneal hematoma sıklıkla travma ile ilişkili, genellikle palmoplantar bölgede lokalize hemorajik odaklardır. Subkorneal hematoma klinik olarak melanomayı andıran bir görüntüye sahip olabilir ancak dermoskopi ile ayırım çoğu zaman mümkündür. 46 yaşında erkek hasta sol ayak tabanında, ne zamandır var olduğunu bilmediği ve yeni farkettiğini ifade ettiği, yaklaşık olarak 2x0.5 cm çapında koyu renkte lezyonla başvurdu. Hasta, melanoma ön tanısı ile birinci basamak sağlık merkezinden kliniğimize refere edilmişti. Hasta travma öyküsü vermiyordu. Lezyonun dermoskopik muayenesinde kırmızı-siyah renkte, "paralel sırt paterni" saptandı. Lezyon subkorneal hematomanın ekarte edilmesi amacıyla yüzeysel olarak kürete edildi. Yüzeysel küretajla lezyonun tümüyle gerilediği saptandı. Bu bildiride, tümüyle benign bir tablo olan ve melanomayı taklit edebilen subkorneal hematoma, dermoskopik temelde tartışılacaktır.

Anahtar kelimeler: dermoskopi, melanoma, subkorneal hematoma

ÜRTİKERYA PIGMENTOZA VE DERMOSKOPI: 3 PEDIATRİK OLGU SUNUMU**DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖMER FARUK ELMAS**Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dermatoloji Ana Bilim Dalı, omerfarukmd@gmail.com**UZM. DR. MAHMUT SAMİ METİN**Batman Medical Park Hastanesi Dermatoloji Kliniği, drmsamimetin@gmail.com**Özet**

Diffüz kutanöz mastositosiz olarak da bilinen Ürtikerya Pigmentoza, mast hücrelerinin kontrolsüz çoğalmasıyla karakterize bir tablodur. Etyolojisi kesin olarak bilinmemektedir. Tablo, deriye sınırlı olabileceği gibi iç organ tutulumları da görülebilir. Hastalığın kesin tanısı histopatolojik inceleme ile konur. Dermoskopi, birçok neoplastik ve inflamatuvar deri hastalığında önemli tanısal ipuçları sağlayabilen, etkili, pratik ve girişimsel olmayan bir tanı aracıdır. Bu bildiride, kliniğimize yaygın kaşıntılı, pigmente maküller ile başvuran 7,9 ve 11 yaşlarında 3 erkek ürtikerya pigmentoza olgusu sunulacaktır. Olguların tamamında başvuru şikayeti kahverengi lekelere ve kaşıntıydı. Olguların tamamının muayenesinde Darier bulgusu pozitif. 2 olguda lezyonların dermoskopik incelemesinde kahverengi retiküler pigmentasyon izlenirken, 1 olguda retiküler pigmentasyona ek olarak lezyonda yaygın olarak kahverengi-siyah globüller saptandı. Hastaların tamamında ürtikerya pigmentoza tanısı histopatolojik olarak teyid edildi. Hastaların tamamında iç organ tutulumu araştırıldı ancak herhangi bir bulgu saptanmadı. Bildirimizde, nadir bir antite olan ürtikerya pigmentoza, dermoskopik bulguları temelinde tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: dermoskopi, mastositoz, ürtikerya pigmentoza

DERİN DENTİN ÇÜRÜKLÜ DİŞLERDE GÜNCEL TEDAVİ YAKLAŞIMLARI**ARAŞ. GÖR. DT. AYŞENUR GÜNGÖR BORSÖKEN**Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Restoratif Diş Tedavisi AD.,
gungoraysenur@hotmail.com**DR. ÖĞR. ÜYESİ DERYA SÜRMEİOĞLU**

Gaziantep Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Restoratif Diş Tedavisi AD., h-d-gursel@hotmail.com

ÖZET

Ağız içerisinde demineralizasyon ve remineralizasyon olayları belirli bir denge içerisinde ve bu dengenin demineralizasyon lehine bozulması çürük oluşumunu başlatır. Zamanla başlangıç aşamasında olan çürük dişin canlı kısmı olan pulpaya doğru ilerledikçe derin dentin çürüğü dediğimiz klinik durum oluşur. Bu aşamada geleneksel tedavi yöntemlerindense vital pulpa tedavilerine yönelmek daha uygundur. Vital pulpa tedavileri pulpanın canlı olarak korunmasına yönelik yapılan uygulamalardır. Dişin sinir ve damar ağını içeren pulpa dokusunun çürük yada iatrojenik nedenlerle perfore olup olmamasına göre tedavi prosedürleri ve kullanılacak kuafaj materyalleri belirlenir. Direkt kuafaj pulpanın perfore olduğu durumlarda yapılırken indirekt kuafaj pulpaya çok yaklaşıldığı ancak perforasyonun gerçekleşmediği durumlarda tercih edilir. İki tedavi prosedüründe de kullanılan materyaller benzerlik gösterir ancak; tedavinin seyri ve başarısı farklılık gösterebilir. Kuafaj tedavilerinden sonra dişler, belirli aralıklarla (3- 6 ay, 1 yıl) radyografik bulgular ve klinik sonuçlar birlikte incelenerek tedavinin başarısı değerlendirilir.

Anahtar kelimeler: Direkt kuafaj, indirekt kuafaj, derin dentin çürüğü

ЭТИКО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ БИМЕДИЦИНСКИХ
ИССЛЕДОВАНИЙ НА ЧЕЛОВЕКЕ И НА ЖИВОТНЫХ: "НЮРНБЕРГСКИЙ
КОДЕКС"*Дарья АЛЕЕКСЕВА, Педагог*

Кубанский Государственный Университет, D.Aleexed@Gmail.Com

Современная история обсуждения этих проблем начинается, пожалуй, с момента окончания Второй мировой войны. Именно в это время, а точнее - в ходе Нюрнбергского процесса над нацистскими учеными и врачами-преступниками, были оглашены свидетельства об экспериментах, проводившихся над заключенными концлагерей. Особо жестокий, бесчеловечный характер экспериментов заключался в том, что в них фактически планировалась смерть испытуемых. Среди них были такие, как изучение реакции организма на большие высоты и разреженный воздух: на испытуемых - узниках концлагеря Дахау - имитировалось действие недостатка кислорода в атмосферных условиях на высоте 12 км. Обычно через полчаса испытуемый умирал; при этом в протоколе эксперимента с немецкой педантичностью фиксировались стадии его предсмертных мучений (такие как "спазматические конвульсии", "агоническое конвульсивное дыхание", "стоны", "пронзительные крики", "гримасы, кусание собственного языка", "неспособность реагировать на речь" и т.п.). Изучались также реакции организма на переохлаждение, для чего обнаженных испытуемых выдерживали на морозе до 29 градусов в течение 9-14 часов или на несколько часов погружали в ледяную воду. В том же концлагере проводились опыты, в ходе которых свыше 1 200 человек было заражено малярией. Непосредственно от инфекции умерло 30 испытуемых, от 300 до 400 - от вызванных ею осложнений, многие другие - от передозировки неозальварина и пирамидона. В Заксенхаузене и в некоторых других концлагерях проводились эксперименты с горчичным газом: испытуемым преднамеренно наносились ранения, а затем раны инфицировались горчичным газом. Других этот газ заставляли вдыхать или принимать внутрь в сжиженном виде. "Экспериментаторы" хладнокровно фиксировали, что при введении газа в раны на руках руки сильно опухают и человек испытывает чрезвычайные боли. В ходе экспериментов, проводившихся в основном на женщинах в концлагере Равенсбрюк, изучались раневые инфекции, а также возможности регенерации костей, мышц и нервов и трансплантации костей. На ногах испытуемых делались надрезы, а затем в раны вводились бактериальные культуры, кусочки древесной стружки или стекла. Лишь спустя несколько дней раны начинали лечить, проверяя те или иные средства. В иных случаях возникала гангрена, после чего одних испытуемых лечили, а других - из контрольных групп - оставляли без лечения.

Ключевые слова: Эксперименты, правовое регулирование, Нюрнбергский кодекс

**ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ - ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ПАТРИОТИЗМ
ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ КЕПІЛІ**

Танатарова Жиде Әлімқызы - 6D010200 - Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі мамандығының 3 курс докторанты, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан.

Ажигалиева Гулзира- Бастауыш сынып мұғалімі. К.Смагулов атындағы орта мектеп.

Назымова Зауза - Бастауыш сынып мұғалімі. К.Смагулов атындағы орта мектеп. Атырау қаласы Қазақстан.

**ОБНОВЛЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ - ГАРАНТИЯ ПРОДВИЖЕНИЯ
ЦЕННОСТЕЙ ПАТРИОТИЗМА КАЗАХСТАНА**

Танатарова Ж.Ә. - 6D010200 – докторант 3 курса КазНПУ имени Абая. г. Алматы. Казахстан.

Ажигалиева Гулзира. Учитель начальных классов.

Назымова Зауза Т. Учитель начальных классов. Школа имени К.Смагулова. г.Атырау. Казахстан.

Аннотация: Патриотизм олицетворяет любовь к своему Отечеству, неразрывность с его историей, культурой, достижениями, проблемами, притягательными и неотделимыми в силу своей неповторимости и незаменимости, составляющими духовно-нравственную основу личности, формирующими ее гражданскую позицию и потребность в достойном, самоотверженном, вплоть до самопожертвования, служении Родине.

Важнейшей составной частью воспитательного процесса в современной школе является формирование патриотизма и культуры межнациональных отношений, которые имеют огромное значение в социально-гражданском и духовном развитии личности ученика. Только на основе возвышающих чувств патриотизма и национальных святынь укрепляется любовь к Родине, появляется чувство ответственности за ее могущество, честь и независимость, сохранение материальных и духовных ценностей общества, развивается достоинство личности.

Задача учителя - правильно организовать занятия по данной тематике. Здесь потребуется творческий подход, а умение использовать на своих мероприятиях особенности культурно-исторических традиций не только той страны, в которой проживают, но и своего региона.

Введение детей в историю своей культуры, содействие принятия ими следующих качеств: любовь к своей родине, милосердие, толерантность, уважение к своей культуре. Учащиеся в начальной школе достаточно восприимчивы к усвоению

ценностей и нравственных норм, и этот факт нужно в полной мере учесть. Такие занятия помогают формировать не только патриотические и гражданские чувства, но и личность.

Многие нравственные качества человека закладываются в детские, школьные годы. Любовь к родному краю, желание видеть родной город хорошеющим и расцветающим. Все эти чувства в большей степени зависят от того, как они были заложены в детях в школьные годы. Картины родной природы: горы и озера, степные дали и дремучие леса - все это в равной степени формирует у детей симпатию к родному краю, а чудесные местные легенды, сказки и песни, исторические повествования и памятники оставляют большой след в детской душе, независимо от того, где они живут.

Ключевые слова: обновленное образование, метод, стратегия, патриотизм, казахстанский патриотизм, перспективы, мотивация.

UPDATED EDUCATION - GUARANTEE OF PROMOTING THE VALUES OF PATRIOTISM OF KAZAKHSTAN

Tangatarova Zh. – 3rd course PhD student, specialty:
6D010200- Pedagogy and methodology of primary education, Abai KazNPU,

Azhigaliyeva G. – primary school teacher.

Nazymova Z. - primary school teacher.

School named after K. Smagulov.

Atyrau. Kazakhstan.

Annotation : Patriotism personifies love for its Fatherland, continuity with its history, culture, achievements, problems, attractive and inseparable because of its uniqueness and irreplaceability, constituting the spiritual and moral basis of the individual, forming its civic position and the need for a decent, selfless, even self-sacrificing, serving the motherland.

The most important part of the educational process in the modern school is the formation of patriotism and culture of interethnic relations, which are of great importance in the social, civil and spiritual development of the student's personality. Only on the basis of the elevated feelings of patriotism and national shrines is love for the motherland strengthened, a sense of responsibility appears for its power, honor and independence, the preservation of the material and spiritual values of society, and the dignity of the individual develops.

The task of the teacher is to properly organize classes on this topic. It will require a creative approach, and the ability to use at their events the peculiarities of cultural and historical traditions not only of the country in which they live, but also of their region.

Many of the moral qualities of a person are laid in childhood, school years. Love for the native land, the desire to see the hometown kinder and burgeoning. All these feelings are more dependent on how they were laid in children in school years. Pictures of native nature: mountains and lakes, steppe distances and dense forests - all this equally forms children's sympathy for the native land, and wonderful local legends, fairy tales and songs, historical narratives and monuments leave a big mark on the child's soul, regardless of where they live.

Keywords: updated education, method, strategy, patriotism, Kazakhstan patriotism, prospects, motivation

FEDERALISM AND PERSPECTIVES OF DEMOCRACY**Akbar VALADBİGİ**

State University of Yerevan - Armenia

Shahab GHOBADI

Kurdistan State University - Iran

Abstract

From political point of view, federal government is a kind of political organization in which political power is divided among smaller political units and each one of them has its own regulations and organs which acts in accordance with its people and group benefits and origins. Borders and management of units are determined by certain regulations. In terms of world politics, federal system appears in different forms. Close relation between governmental organizations and people allows independent institutes to control political power and this, in turn, contributes to the development of democracy.

In a country in which different nations live, development of democracy is in contrast with centralization of political power in a centre, as in such a political organization the power of government is ever-increasing to a degree in which government by exploiting its own power or relying on one of the reasons decreases people to its peasants and bases to reign over all other nations. Suggesting the right of separation and mentioning it in the constitutional law hinders the implementation of long-term projects across federal country. Distrust on an unknown future leads to some political crisis; then, its economical and social results appear in interior policy making and international relations.

Keywords: Federalism, Nationality, Democracy, Destiny, Power

**BILGI TOPLUMUNDA YÜKSEK ÖĞRETİMİN MİSYONU ÜZERİNE STRATEJİK
SOSYOLOJİ POZİSYONUNDAN BİR BAKIŞ****BAGIRZADEH MURAD MANAF OGLU**

Assistant of professor, Head of Department, mbagirzadeh52@gmail.com

Research Institute for Economic Studies IAETI ASEU-UNEC, Azerbaijan

Araştırmanın amacı, bilgi toplumunda yüksek öğretimin rolünün analizinde stratejik yönetim ve sosyolojinin entegrasyon konularını incelemektir. Yeni bir disiplinlerarası yönün - stratejik sosyoloji oluşumunun ve gelişiminin ana unsurları dikkate alınır. "Stratejik sosyoloji" terimi, M. Burawoy tarafından [1] yükseköğretim reformlarının analizi ile ilgili bir dizi uygulamada önerilmiştir. Makale bu fikirleri geliştirmeye çalışmakta ve ayrıca bu disiplinlerin gelişimi boyunca sosyolojik analiz yöntemleri ile stratejik yönetim teorisi arasındaki yakın etkileşim olgusuna dikkat çekmektedir [2]. Daha önce yazar, Türk süper etnografyalarındaki entegrasyon süreçlerini tanımlamak için stratejik sosyoloji yaklaşımını araştırdı (Eskişehir, 2005).

Çalışma konusu, yeni bir disiplinler arası yönelimin oluşması için aşağıdaki önkoşullardır: Hoffmann'ın stratejik etkileşimi kavramları (1969), sosyolojideki yaşam stratejileri [5], stratejik kültür kavramı [3], stratejik yönetim teorisi [2], refleksif kontrol ve refleksif ortamlar teorisi [5] ve diğer ilgili gelişmeler.

Analiz sonucunda, yüksek öğretimin yeni hedefleri formüle edilmiştir: stratejik bilgi üretimi, sahip olunan uzmanların eğitimi, profesyonel becerilerle yavaş stratejik kültürün yeterlikleri, bireyin bilgi toplumunun sosyal çevresinin yansıtıcı ortamdaki faaliyetleri için stratejik öznel özellikleri ile sosyalleştirilmesi.

Anahtar Kelimeler: strateji, sosyoloji, yüksek öğretim

Edebiyat:

1. Burawoy M. For Public Sociology. 2004 Presidential Address // American Sociological Review, Vol. 70, February, 2005. P. 4–28.
2. Katkalo V.S. Evolution of the theory of strategic management 2011.
3. Gray C. 1981. National Style in Strategy: The American Example. - International Security, Fall, vol. 6, No. 2.
4. Economics, Economics, Strategies Management, Advance in Strategies, Volume 17, 2008. 26pp.
5. Reznik Yu.M., Smirnov E.A. Life strategies of the individual (the experience of complex analysis). M., 2002. - 384 p. Lepsky V.E.
6. Reflexive-active environments of innovative development. - M. : Publishing house "Kogito-Center", 2010. - 255 p.

**ВЗГЛЯД С ПОЗИЦИИ СТРАТЕГИЧЕСКОЙ СОЦИОЛОГИИ НА МИССИЮ
ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В ОБЩЕСТВЕ ЗНАНИЯ****БАГИРЗАДЕ МУРАД МАНАФ ОГЛУ**

Доктор экономики, доцент, заведующий отделом, mbagirzadeh52@gmail.com
Научно-исследовательский институт экономических исследований IAETI ASEU-UNEC,
Азербайджан, AZ1001, İstiglaliyet 6, Баку, Азербайджанский государственный
экономический университет

Целью исследования является изучение вопросов интеграция стратегического управления и социологии в исследовании роли высшего образования в обществе знания. Рассмотрены основные элементы становления и развития нового междисциплинарного направления – стратегической социологии. Термин «стратегическая социология» предложил М.Буравой [1] в ряде приложений, в том числе применительно к анализу реформ высшего образования. В работе предпринимается попытка развития этих идей путем синтеза стратегического и социологического знания на основе управленческой парадигмы, управления знаниями как стратегическими активами университетов, развития динамических компетенций университетов. Обращается внимание на факт тесного взаимодействия социологических методов анализа и положений теории стратегического управления на всем протяжении развития этих дисциплин [4].

Ранее автор исследовал подход стратегической социологии для выявления интеграционных процессов в тюркском супер-этносе (Eskishehir, 2005). Предметом изучения являются следующие предпосылки становления нового кросс-дисциплинарного направления: понятия стратегической интеракции Гофмана (1969), жизненных стратегий в социологии [5], концепция стратегической культуры [3], эволюция теории стратегического управления [2], теория рефлексивного управления и рефлексивных сред [5], и ряд других связанных разработок.

В результате проведенного анализа формулируются новые цели высшего образования: производство стратегических знаний, подготовка специалистов, обладающих наряду с профессиональными навыками, компетенциями стратегической культуры, социализация личности со свойствами стратегической субъектности для деятельности в рефлексивной среде общества знания.

Ключевые слова: стратегия, социология, высшее образование

Литература:

1. Burawoy M. For Public Sociology. 2004 Presidential Address // *American Sociological Review*, Vol. 70, February, 2005. P. 4–28.
2. Каткало В.С. Эволюция теории стратегического управления 2011.
3. Gray C. 1981. National Style in Strategy: The American Example. — *International Security*, Fall, vol. 6, № 2.
4. Introduction: Economics Meets Sociology in Strategic Management, *Advances in Strategic Management*, Volume 17, 2008. 26pp.
5. Резник Ю.М., Смирнов Е.А. Жизненные стратегии личности (опыт комплексного анализа). М., 2002. - 384 с. Лепский В. Е.
6. Рефлексивно-активные среды инновационного развития. – М.: Изд-во «Когито-Центр», 2010. – 255 с.

A VIEW FROM THE POSITION OF STRATEGIC SOCIOLOGY ON THE MISSION OF HIGHER EDUCATION IN THE KNOWLEDGE SOCIETY

The aim of research is to study the issues of integration of strategic management and sociology in analysis of the role of higher education in the knowledge society. The main elements of the formation and development of a new interdisciplinary direction - strategic sociology, are considered. The term “strategic sociology” was proposed by M. Burawoy [1] in a number of applications, including in relation to the analysis of higher education reforms. The paper attempts to develop these ideas, and also draws attention to the fact of close interaction between sociological methods of analysis and the provisions of the theory of strategic management throughout the development of these disciplines [2]. Earlier, the author investigated the approach of strategic sociology to identify integration processes in Turkic super-ethnos (Eskishehir, 2005).

The subject of study is the following prerequisites for the formation of a new cross-disciplinary direction: the concepts of Hoffmann's strategic interaction (1969), life strategies in sociology [5], the concept of strategic culture [3], the evolution of the theory of strategic management [2], the theory of reflexive control and reflexive environments [6], and a number of other related developments.

As a result of the analysis, new goals of higher education are formulated: production of strategic knowledge, training of specialists possessing, along with professional skills, competencies of strategic culture, socialization of an individual with properties of strategic subjectness for activity in the reflexive environment of the knowledge society.

Keywords: strategy, sociology, higher education

Literature:

1. Burawoy M. For Public Sociology. 2004 Presidential Address // *American Sociological Review*, Vol. 70, February, 2005. P. 4–28.
2. Katkalo V.S. Evolution of the theory of strategic management 2011.

3. Gray C. 1981. National Style in Strategy: The American Example. - International Security, Fall, vol. 6, No. 2.
4. Economics, Economics, Strategies Management, Advance in Strategies, Volume 17, 2008. 26pp.
5. Reznik Yu.M., Smirnov E.A. Life strategies of the individual (the experience of complex analysis). M., 2002. - 384 p. Lepsky V.E.
6. Reflexive-active environments of innovative development. - M .: Publishing house "Kogito-Center", 2010. - 255 p.

AZERBAJCANIN BÖLGE ÜLKELERİYLE EKONOMİK İLİŞKİLERİ

DOÇ. DR. ELMAN IBISHOV

Senior Research Fellow, Institute for Economic Research Scientific Research at Azerbaijan
State Economic University Baku / Azerbaijan

elman.ibishli@gmail.com

DOÇ. DR. FARHAD MIKAYILOV

Senior Research Fellow, Institute for Economic Research Scientific Research at Azerbaijan
State Economic University

Senior Research, the Institute for Scientific Research on Economic Reforms (ISRER) under
the Ministry of Economy of the Republic of Azerbaijan

f_mikayilov@yahoo.com

Baku / Azerbaijan

ARŞ. GÖR. RAMİZ HASANOV

Küresel ekonomik sisteme başarılı entegrasyona katkıda bulunan önemli faktörlerden biri, küreselleşme sürecinden ortaya çıkan kriterleri ülkenin gerçekleri ile birleştirerek ulusal çıkarlarını sağlamaktır.

Amaç, ekonominin petrol ve gaz gelirlerine bağımlılığını azaltmak, petrol dışı sektörü geliştirmek, özellikle ihracata yönelik dış ticareti desteklemek için ihracatın çeşitlendirilmesi ve dış ticaret cirosunun yapısında olumlu değişimlerin gerçekleştirilmesi için faaliyetlerin uygulanmasıdır. geçiş ekonomilerinde. Bu amaç için:

- Uluslararası kooperatif kapasiteleri kullanılarak, uluslararası finansal kuruluşların kullanımı yoluyla, ülkedeki hammaddelerin işlenmesindeki artışı içeren yabancı sermayenin,
- Geçiş ekonomilerindeki petrol dışı ihracatı artırmanın yanı sıra ihracatı çeşitlendirmek için, ihracatçı sendikalar oluşturmak, serbest ekonomik bölgeler üzerindeki çalışmalarını hızlandırmak, geçiş ekonomilerindeki petrol dışı ihracatı artırmak için bazı adımlar atılmalıdır. İhracatın çeşitlendirilmesinin yanı sıra, yerel ihracatçılara aşağıdaki hizmetler sağlanmalıdır:

- İhracatçıların ithalat prosedürleri ve önemli ortak ülkelerin gereksinimleri ile gümrük vergileri ve vergileri hakkında bilgilendirme;
 - Farklı pazarlardaki ihracat fırsatları ve ihracat çeşitliliği konusunda ciddi soruşturmanın yapılması;
 - Yabancı firmaların önerileri hakkında yerel ihracatçıları bilgilendirmek ve hedef pazarlardaki yerel şirketlerin ihracat ürünleri doğrultusunda potansiyel müşterileri aramak;
- Bütün bu konular, makalede geniş bir şekilde ele alınmıştır.

Anahtar kelimeler: İhracat, dış ticaret, işbirliği, ekonomik işbirliği

One of the important factors contributing successful integration into the global economic system is the successful combination of the criteria emerging from the globalization process with the country's realities and ensuring their national interests.

The goal is to implementation of activities to reduce dependence of the economy on oil and gas revenues, to develop non-oil sector, in particular diversification of export to promote export-oriented foreign trade, and to achieve positive changes in the foreign trade turnover structure in the transition economies. For this purpose:

- Ensure that foreign capital involving the increase in the level of processing of raw materials in the country, through the use of international financial institutions, through the use of international cooperative capacities,

- In order to increase non-oil exports in the transition economies, as well as to diversify exports, certain steps should be taken to create exporter unions, to speed up work on free economic zones, to increase non-oil exports in the transition economies, as well as to diversify exports the following services should be provided to local exporters:

- Informing exporters about import procedures and requirements of key partner countries as well as customs duties and taxes;
- Conducting serious investigations on export opportunities in different markets and diversification of exports;
- Informing local exporters about the proposals made by foreign companies and searching for potential customers in accordance with the export products of local companies in target markets;

All these issues have been widely covered in the article.

Key words: Export, foreign trade, cooperation, economic cooperation